Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 14 декабрь 1972 йил, пайшанба ◆ № 291 (15.462). ◆Баҳоси 2 тийин.

Калинин районидаги «Ленин йўли» колхозининг чорвадорлари шу кунгача 180 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 2600 литр ўрнига 2900 литрдан сут соғиб олишди. Чорвадорлар йил охиригача бу кўрсаткични 3000 килограммга етказиш учун ҳаракат қилишмоқда. Суратда: илғор сут соғувчилардан (чапдан) Ҳабиба Бердиева ва Маҳсума Дадабоевалар.

Ж. Тўраев фотоси.

СССР 50

ЮБИЛЕЙ МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

КОМПЛЕКС БРИГАДА БОШЛИҒИ УРТОҚ В. Г. МУРЗЕНКОГА, БРИГАДА ЗВЕНОЛАРИНИНГ БОШЛИҚЛАРИ И. И. ИВАНОВ, А. И. ВАРЮШКИН, Л. Н. СКУМСКОЙ, А. И. ЛОБАЧЕВ, Ю. Г. БАННОВ УРТОҚЛАРГА, ШУ БРИГАДАНИНГ АЪЗОЛАРИГА, ПАРТИЯ, КАСАБА СОЮЗ, КОМСОМОЛ ТАШКИЛОТЛАРИГА, ВОРОШИЛОВГРАД ОБЛАСТЬ «КРАСНИЙ ПАРТИЗАН» ШАХТА БОШҚАРМАСИ 1-УЧАСТКАСИНИНГ БУТУН КОЛЛЕКТИВИГА

Азиз ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети комплекс бригада коллективини ишда эришган жуда катта муваффақиятлари билан қутлайдилар. Бригадангиз шахтёрлари Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олмоқ учун социалистик мусобақани авж олдириб, ўз зиммасига олган мажбуриятларини участкадаги бошқа меҳнаткашларнинг актив ёрдами билан анча ошириб бажаришди ва шу йилнинг 11 ойи ичида мамлакатга 750 минг тоннадан зиёдроқ юқори сифатли кўмир беришди. Бригада ноябрь-декабрда, 31 иш кунида 173.180 тонна антрацит, ёки бир кеча-кундузда ўрта ҳисобда 5586 тонна кўмир қазиб чиқарди. шу вақт ичида бригададаги ҳар бир ишчининг меҳнат унумдорлиги 3148 тоннани ташкил этди. Мамлакат кўмир саноатининг практикасида битта лавадан шу қадар кўп кўмир қазиб чиқарилган эмас ва меҳнат унумдорлиги шу қадар юксак даражада бўлмаган.

Сизлар фидокорона меҳнат қилганлигингиз, топширилган иш учун юксак даражада масъулиятни сезиб ишлаётганлигингиз, иш унуми юксак кончилик техникасидан омилкорлик билан фойдаланаётганлигингиз, ишлаб чиқаришдаги звеноларнинг ҳаммаси бир-бирига пухта боғланиб ишлаётганлиги, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари катта ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб бораётганлиги натижасида мана шундай ажойиб муваффақиятларни қўлга киритиш мумкин бўлиб қолди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети мамнуният билан шуни қайд қиладиларки, бригада коллективи эришилган муваффақиятлар билан қаноатланиб қолмади, 1973 йилда битта лавадан бир миллион тонна ёқилги қазиб чиқарамиз деб ўз зиммасига тағин ҳам юксакроқ янги мажбуриятлар олди.

Сизларнинг меҳнатда эришган бу натижаларингиз тармоқнинг ишлаб турган шахталарида кўмир қазиб чиқаришни янада оширишнинг ва меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг катта имкониятлари борлигидан далолат бериб турибди.

Сиз, азиз ўртоқларга ишингизда янги-янги муваффақиятлар тилаймиз ва бригада ҳамда участка коллективи янги юксак мажбуриятларни бажармоқ учун ўзининг бутун кучи ва билимларини сарфлайди, деб ишонч билдирамиз. Совет Иттифоқидаги кончиларнинг ҳаммаси сизларнинг тажрибаларингиздан кенг фойдаланишларига ва бу тажрибалар КПСС XXIV съездининг кўмир саноати олдига қўйган вазифалаларни муваффақиятли бажариш ишига хизмат қилишига шак-шубҳа йўқ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА, СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИГА

Ворошиловград областидаги «Красний партизан» шахта бошқармаси 1-участкасининг комплекс бригада коллективи КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига ҳурсандчилик билан шуни маълум қиладики, биз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXIV съездининг тарихий қарорларига амал қилиб, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлиги 50 йиллиги кунининг байрамини муносиб кутиб олишга ҳозирланиб, шу йил ноябрь-декабрда, 31 иш куни ичида бир лавадан механизациялашган комплекс «КМ-87 Н» билан 173.180 тонна юқори сифатли антрацит қазиб олдик. Шу вақт ичида бир кеча-кундузда ўрта ҳисобда 5586 тонна кўмир қазиб чиқарилди. Бу — катта шахтанинг бир кунда қазиб чиқараётган кўмирига тенг. Айрим кунларда бригада 6000-6500 тоннага етказиб кўмир бериб турди, 28 ноябрда эса кўмир қазиб чиқаришни рекорд даражага етказиб, 7080 тонна ёқилғи берди. Шу давр ичида бригаданинг ҳар бир аъзоси ўрта ҳисобда 3148 тонна ёки бир сменада 101,5 тонна кўмир қазиб чиқарди. Ёқилғининг таннархи пасайтирилганлиги ҳисобига 38 минг сўм маблағ тежалди. Бригада бутун йил давомида бир маромда ишлаб келмоқда. Бригада 1972 йилда 640 минг тонна кўмир қазиб чиқарамиз, деб олган социалистик мажбуриятини анча ошириб бажарди. Шу йилнинг 11 ойи ичида 750 минг тоннадан зиёдроқ кўмир қазиб чиқарилди.

Биз тўпланган тажрибадан фойдаланиш, ўз маҳоратимизни янада ошириш, Ватанимиз тайёрлаб берган иш унуми юксак техниканинг имкониятларидан тағин ҳам тўлароқ фойдаланиш, прогрессив технологияни ва меҳнатни илмий уюштиришни жорий қилиш йўли билан 1973 йилда битта тозалаш забойидан бир миллион тонна кўмир қазиб чиқариб, тўққизинчи беш йиллик топшириғини муддатидан олдин бажариш мажбуриятини оламиз.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Совет ҳукуматини ишонтириб шуни айтамизки, қабул қилинган социалистик мажбуриятлар бажарилади. Бригада Ватанимизнинг иқтисодий қудратини кучайтиришга, совет халқининг фаровонлигини ошириш ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшади.

Бригада коллективининг топшириғи билан: комплекс бригада бошлиғи В. МУРЗЕНКО, звено бошлиқлари: И. ИВАНОВ, А. ВАРЮШКИН, Л. СКУМСКОЙ, А. ЛОБАЧЕВ, Ю. БАННОВ, участка партия ташкилотининг секретари П. ФОМИЧЕВ.

ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИ УЧУН

ЕНГИЛ САНОАТ ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ, САВДО, УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ ВА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ КОРХОНАЛАРИГА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНИКА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун замонавий техника ишлаб чиқаришни кўпайтириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда айтиладики, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш тез суръатлар билан ривожланиб бормоқда ва совет халқининг фаровонлигини оширишга бевосита таъсир ўтказмоқда. Бироқ, халқ хўжалигининг бу тармоқлари учун технология ускуналари ишлаб чиқарадиган қувватлар етарли равишда ўсмаётганлиги ҳамда енгил саноат, озиқ-овқат саноати, рўзғор асбоблари учун машинасозлик корхоналарида ва ташкилотларида илмий тадқиқотлар, конструкторлик ва технология ишлари орқада қолаётганлиги сабабли бу тармоқларнинг янада ривожланиши кейинда қолиб бормоқда.

Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ҳамда рўзғор асбоблари учун машинасозликни ривожлантиришга катта аҳамият бериб, шунингдек, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун замонавий техника ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва бунинг учун зарур қувватларни вужудга келтириш борасида 1971 — 1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планда белгилаб қўйилган топшириқларни бажариш мақсадида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети мазкур қарорда бир қанча тадбирларни белгилаб бердилар.

Жумладан, Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ҳамда рўзғор асбоблари машинасозлиги министрлигига машиналар ва ускуналар номенклатурасини кенгайтириш, ишлаб чиқарилаётган технологик ускуналарни модернизация қилиш ва эскириб қолганларини ишлаб чиқаришдан олиб ташлаш топшириқлари тайинлаб қўйилди. Министрлик зиммасига ўзига қарашли корхоналарда ишлаб чиқарилаётган машиналарни, ускуналарни ва рўзғор асбобларини ясаш сифатини анча оширишга, шунингдек прогрессив технологияни, комплекс механизацияни ва ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштиришни жорий қилишга доир конкрет тадбирларни энг қисқа муддат ичида ишлаб чиқиб амалга ошириш вазифаси юклатилди.

Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун технология ускуналарининг, шунингдек шу ускуналарни комплектловчи буюмларнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга доир топшириқлар тайинлаб берилди.

Маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун усканалар, машиналар, асбоблар, инструментлар ҳамда шуларнинг запас қисмларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш масъулияти зиммасига юкланган министрликларнинг рўйхати тасдиқланди. Шунингдек, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати тармоқлари учун янгидан яратиб берилаётган технология ускуналарини,агрегатларни ва автомат линияларни 1973 йилдан бошлаб комплекс равишда ишлаб чиқариш синовларини ўтказадиган база бўлиб хизмат қилиши лозим бўлган корхоналар белгилаб қўйилди.

Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ҳамда рўзғор асбоблари учун машинасозлик министрлигига янги корхоналар қуриб бериш ва ишлаб турганларини реконструкция қилиш қарорда кўрсатиб ўтилди.

Олий ўқув юртлари ҳузурида енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ҳамда рўзғор асбоблари учун машинасозлик корхоналари ва ташкилотлари раҳбар ходимлари ва мутахассисларининг малакасини ошириш факультетлари (курсларини) 1973 йилда ташкил этишга қарор қилинди. 1973—1974 ўқув йилидан бошлаб баъзи олий ўқув юртларининг кундузги бўлимларида бўяш-пардозлаш, озиқ-овқат ишлаб чиқариш, полиграфия ва савдо ускуналари бўйича конструктор инженерлар тайёрлаш ташкил этилиши лозим.

Машинасозликнинг мазкур тармоғи бўйича беш йиллик план топшириқлари бажарилишини таъминлашга қаратилган бошқа тадбирлар қарорда белгилаб қўйилди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари зиммасига енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун замонавий машиналар, ускуналар ва асбоблар ишлаб чиқишни, уларни ишлаб чиқариш ва жорий қилишни ташкил этишни, шундай машиналар, ускуналар ва асбобларни ишлаб чиқарадиган қувватларнинг ишга туширилишини доимий контроль қилиб туриш, мазкур маҳсулотларни ишлаб чиқиш ва ясаш билан шуғулланаётган корхоналар, илмий тадқиқот, лойиҳалаш институтларининг ва конструкторлик бюроларининг бошланғич партия ташкилотлари фаолиятидан чуқур хабардор бўлиб туриш, уларга бу қарорда тайинлаб қўйилган топшириқларни бажаришларида ҳар томонлама ёрдам бериб туриш вазифаси юклатилди.

ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ ВА АҲОЛИНИ ҚИШ ФАСЛИДА ЁҚИЛҒИ БИЛАН ТАЪМИНЛАШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРАЛАР

Куз-қиш фаслига ёқилғи ғамлаб қўйиш тўғрисида СССР Министрлар Советининг 1972 йил 27 июндаги қарори қандай бажарилаётганлигини СССР Министрлар Советининг Президиуми кўриб чиққанлиги натижасида СССР Министрлар Совети шу масалага бағишлаб қарор қабул қилди.

Қарорда шу нарса қайд қилиб ўтилдики, СССР министрликлари ва идоралари ҳамда иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари 1972/73 йил куз-қиш фаслида ёқилғи ғамлаб қўйиш ҳамда электр станцияларни ва корхоналарни ишлашга тайёрлаш борасида анчагина ишлар қилдилар. Шу билан бирга электр станцияларда ёқилғини ортиқча сарфлаб юбориш ҳоллари содир бўлаётганлиги қайд қилиб ўтилди. Кўпгина саноат корхоналарида, шу жумладан қора ва рангли металлургия, химия саноати ва қурилиш материаллари саноати корхоналарида, қурилишларда, коммунал-маиший корхоналарда ёқилғини ортиқча сарфлаб юборишга ҳамда электр энергияси ва иссиқлик энергиясини сарфлашда хўжасизликка йўл қўйилмоқда.

Қарорда халқ хўжалигини ва аҳолини қиш фаслида ёқилғи билан таъминлашга доир бир қанча қўшимча чоралар белгилаб берилди. Шу билан бирга кўмирни ва ёқиладиган мазутни ташиб беришни таъминлаш йўллар министрлигининг 1972/73 йилги куз-қиш фаслидаги энг муҳим вазифалари дан бири эканлиги уқтириб ўтилди.

Тегишли ташкилотларга ўтин тайёрлаш ҳамда коммунал-маиший корхоналарнинг ва муассасаларнинг, шунингдек аҳолини ўтин билан биринчи навбатда таъминлаш бўйича зарур чораларни кўриб, ўтинни ёриб истеъмолчиларга элтиб беришни таъминлаш таклиф қилинди.

СССР министрликлари ва идораларига, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига ёқилғи, энергетика ресурсларининг сақланишини қаттиқ контроль қилиб туриш ҳамда илгари белгилаб қўйилган топшириқларга мувофиқ ёқилғини, электр энергиясини ва иссиқлик энергиясини қўшимча равишда тежаш вазифаси топширилди.

МЕДИЦИНА РЕНТГЕН АППАРАТЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

СССР Министрлар Совети қарор қабул қилиб, унда мамлакатдаги даволаш-профилактика муассасаларини таъминлаш учун зарур бўлган замонавий медицина рентген аппаратлари ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини янада ошириш ва шу аппаратларни ишлаб чиқаришни ривожлантиришни тезлаштириш йўллари белгилаб берилди.

Замонавий рентгенодиагностик аппаратларни ва шу аппаратларни комплектловчи буюмларни ишлаб чиқаришга доир топшириқлар тасдиқланди. Медицина рентген аппаратларини яратиш соҳасида мамлакатда ягона техникавий сиёсат ўтказиш учун масъулият Асбобсозлик, автоматлаштириш ва бошқарув системалари министрлиги зиммасига юклатилди.

Мазкур министрлик корхоналари ва ташкилотлари учун янги ишлаб чиқариш ва инженерлик-лаборатория корпуслари қуриш чоралари белгилаб берилди.

ПРОТЕЗЛАРНИНГ ЯНГИ ТУРЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

Протез саноати корхоналарида протезларнинг янги турларини ишлаб чиқаришнинг, жумладан, биоэлектрик тарзда бошқариладиган елка протезлари, эшитишни автоматик тарзда пасайтириб-кучайтириб турадиган жажжи эшитиш аппаратлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш мўлжаллаб қўйилди. Шу мақсад учун зарур махсус буюмлар ва материаллар ясаб бериш тўғрисида тегишли министрликларга топшириқлар берилди.

РСФСР Соғлиқни сақлаш министрлигининг протезлаш ва протезсозлик марказий илмий-тадқиқот институтига протезсозлик соҳасида мамлакатда олиб борилаётган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини планлаштирувчи ва координациялаштирувчи бош ташкилот бўлиш вазифаси юклатилди.

ЭЛЕКТР ШОХОБЧАЛАРИНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР ҳукумати кучланиши 1000 вольтгача бўлган электр шохобчаларини муҳофаза қилиш қоидаларини тасдиқлади. Бу қоидалар электр шохобчаларини шикастлантирмаслик ва бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадида жорий қилинди.

Қоидаларда ,жумладан, электр узатиш линияларининг муҳофаза зоналари, шу зоналарда турли ишларни ва электр шохобчаларини шикастлантириши мумкин бўлган бошқа ишларни бажариш шартлари белгилаб қўйилди. Қоидаларда ташкилотларнинг, мансабдор шахсларнинг ва айрим гражданларнинг электр шохобчаларини шикастлантирмасликни таъминлашга доир ҳуқуқлари ва бурчлари кўрсатиб ўтилди.

Электр шохобчалари муҳофаза қоидаларининг талабларини бажармасликда айбли бўлган, шунингдек, электр шохобчаларининг нормал ишлашини бузишда айбли бўлган мансабдор шахслар белгилаб қўйилган тартибда жавобгарликка тортиладилар.

СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигига ҳамда иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига аҳолини мазкур қоидалар билан кенг таништиришни ташкил этиш ва шу қоидаларнинг бажарилишини контроль қилиб туришни таъминлаш вазифаси топширилди. (ТАСС).

ЭРКИНЛИК ВА ҚАРДОШЛИК КУЙЧИСИ

Бизнинг кўп миллатли мамлакатимизда қардош халқларнинг шонли намояндаларини Москвада шарафлаш анъана бўлиб қолди. Бу сафар совет кишилари Украинанинг буюк фарзанди, маърифатпарвари, файласуф ва шоири Григорий Саввич Сковородага муҳаббат ва ҳурмат ҳисларини намойиш қилмоқдалар. Унинг туғилган кунига 250 йил тўлишига бағишланган тантанали мажлис 12 декабрда СССР Большой театрида ўтказилди.

Тантанали мажлисда А. П. Кириленко, Н. В. Подгорний, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар ҳозир бўлишди.

Президиумда — Бутуниттифоқ юбилей комитетининг аъзолари, ёзувчилар, санъат ходимлари, ишлаб чиқариш илғорлари, жамоатчилик намояндалари ўтиришибди. Украина Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Б. Е. Маланчук бошчилигидаги Украина ССР делегацияси ҳам шу ерда.

Тантанали мажлисни СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари, СССР Давлат мукофоти лауреати М. К. Луконин очди.

Ажойиб олим ва шоирнинг ҳаёти ҳамда ижоди тўғрисида Бутуниттифоқ юбилей комитетининг раиси академик Ф. В. Константинов доклад қилди.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин ва Давлат мукофотларининг лауреати ёзувчи М. А. Стельмах ва республика юбилей комитетининг раиси академик И. К. Белодед ўз нутқларини украин халқининг шонли фарзандидан қолган мероснинг мангу аҳамиятига бағишладилар.

Тантанали кечанинг охирида Москва ва Украинанинг санъат усталари иштирокида катта байрам концерти берилди. (ТАСС).

ТУРКМАНИСТОН ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

Туркманистон ССР пахтакорлари КПСС XXIV съездининг қарорларини амалга ошира бориб, СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, пахтадан мўл ҳосил етиштирдилар, пахта теримини уюшқоқлик билан ва нобудгарчиликка йўл қўймай ўтказдилар, пахтакор республикалар активининг Тошкент йиғилишида ўз зиммаларига олган оширилган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Тайёрлов пунктларига 930 минг тонна пахта элтиб берилди. Республика биринчи марта давлатга шу қадар кўп миқдорда пахта сотди.

Теримда механизация кенг қўлланилганлиги ҳосилнинг анча қисмини пахта териш машиналарида териб олишга имкон берди. Республика механизаторларининг қаҳрамонона меҳнати билан 421 минг тонна пахта машиналарда териб олинди.

Давлатга пахта сотиш давом этмоқда. Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари келгуси 1973 йилнинг мўл ҳосилига замин ҳозирлаш чораларни кўрмоқдалар.

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДА

ТЕРМИЗ. (ЎзТАГ). Бу ерда Сурхондарё область партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг чорвачилик маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун чорвачилик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қарори ҳамда область партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари ва хўжалик органларининг вазифалари ҳақида область ижроия комитетининг раиси А. Каримов доклад қилди.

Йиғилиш муҳокамага қўйилган масала юзасидан резолюция қабул қилди. Бу резолюцияда Сурхондарё областида чорвачиликни янада юксалтириш тадбирлари белгиланди.

Сирдарё ГРЭСи биринчи энерго блокининг ишга тушишига саноқли кунлар қолди. Улкан нурхона қурилишининг ишчи-хизматчилари кунларни тунларга улаб меҳнат қилишяпти. Суратда: илғор ғишт терувчилардан (чапдан) В. П. Уржинцев ва Эбу Нусиретлар ўзлари қураётган қудратли иншоот ёнида.

А. Тўраев фотоси.

Самарқанд саноат корхоналарининг меҳнатсевар коллективлари юбилей йили ишлаб чиқариш топшириқларини бажарганликлари ҳақида бирин-кетин рапорт бермоқдалар. Суратларда: (чапдан ўнгга) 1. Шойи тўқиш фабрикасининг техника контроли бўлими контролёри ёш коммунист Адолат Мамадалиева маҳсулот сифатини кўздан кечиряпти. 2. Суперфосфат заводининг фидокор старший аппаратчиси Маҳмуд Одилов; 3. «Ҳужум» пиллакашлик фабрикасининг илғор бригада бошлиғи Кибира Раҳмоновалар.

В. Сироткин фотолари.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

РАҲБАРНИНГ МАСЪУЛИЯТИ

Кадрлар билан ишлашнинг Владимир Ильич Ленин яратган ва асослаб берган принциплари КПСС XXIV съезди қарорларида янада ривожлантирилди, коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида жамият ҳаётининг ҳамма томонларига раҳбарликни такомиллаштириш вазифалари белгилаб берилди. КПСС Марказий Комитети Ҳисобот доклади юзасидан съезд қабул қилган резолюцияда бундай дейилган:

«Съезд шуни қайд қиладики, жамият ҳаётининг ҳамма томонларига раҳбарликни, омма ўртасида олиб бориладиган ташкилотчилик ва сиёсий ишни юксак даражага кўтариш кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашни яхшилаш билан чамбарчас боғлангандир. Партия ишининг кўзини биладиган, сиёсий жиҳатдан етук, қобилиятли ташкилотчиларнинг партия, давлат, хўжалик маданий-тарбиявий ва жамоат ишларининг ҳамма участкаларига етакчилик қилишларига жуда катта аҳамият беради».

КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XVIII съезди қарорлари асосида кадрлар билан ишлашни яхшилаш, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарликни такомиллаштириш масаласи область партия ташкилотининг диққат марказида турибди. Биз ишнинг ҳамма соҳаларига сиёсий-ғоявий етук, билимдон, қобилиятли ходимлар бошчилик қилишларини, раҳбар кадрлар бошқариш методларини мукаммал ўрганиб олишларини таъминлашга жиддий эътибор бермоқдамиз.

Партия ташкилотларининг эътибори, кундалик ғамхўрлиги натижасида марксча-ленинча назария билан қуролланган, ўқимишли, партия сиёсатини қатъият билан ҳаётга татбиқ эта оладиган ажойиб кадрларнинг катта отряди ўсиб етишди. Улар халқ ва давлат олдидаги масъулиятни чуқур ҳис қилиб, партиямиз ишончини муносиб равишда оқламоқдалар.

Партия раҳбар органларининг сифат состави яхшиланди ва ишчанлик қобилияти янада мустаҳкамланди. Область партия комитети аъзолари орасида ишчилар 16 кишини, колхозчилар 33 кишини ташкил этади. Урганч шаҳар партия комитети аъзолигига 20 ишчи, район партия комитетлари аъзолигига 118 колхозчи сайланди. Халқ тарбиясини кўрган, меҳнаткаш коллективларида тажриба орттирган ишчилар, деҳқонлар ва зиёлиларнинг партия раҳбар органларига сайланганлиги омма ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишни самарали уюштиришга ёрдам бермоқда. Партия комитетларининг бюро аъзолари орасида ҳам коммунистлар ишончига, кишиларнинг ҳурматига сазовор бўлган ишчилар, колхозчилар, мутахассислар бор. Улар партия директивалари ва қарорларининг бажарилишини таъминлашда ғайрат ва ташаббус кўрсатаётирлар.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари коллектив раҳбарликнинг ленинча принципига оғишмай амал қилиб, коммунистларнинг, барча кадрларнинг топширилган иш учун масъулиятини оширишга, партия қарорларини бажаришда уларнинг активлигини кучайтиришга яқиндан эътибор бермоқдалар.

Партия ташкилотларининг шаҳар, район звенолари малакали раҳбар кадрлар билан мустаҳкамланганлиги омма ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кучайтиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Бу соҳада Янгиариқ район партия комитетининг иши ҳар жиҳатдан ибратлидир.

Район партия комитети ва унинг бюроси, райкомнинг биринчи секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Маткаримов кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш масаласига доимий, принципиаллик билан эътибор бермоқда. Кадрлар танлашда уларнинг сиёсий ва ишчанлик фазилатлари асос қилиб олинади. Ходимларга ишонч ва ғамхўрлик уларга бўлган талабчанлик билан қўшиб олиб борилади. Раҳбар кадрларнинг бошқариш методларини мукаммал эгаллаб олишларига малакали ёрдам кўрсатилади. Натижада район, корхона, муассаса ва колхозларнинг раҳбарлари жўшқин ғайрат, ижодкорлик билан ишламоқдалар, омманинг ишончи ва ҳурматига сазовор бўлмоқдалар. Район олдидаги хўжалик-сиёсий вазифалар, давлат планлари ва мажбуриятлар ҳар йили муваффақиятли бажарилаётганлигининг боиси ҳам шундадир. Боғот ва Хазорасп район партия комитетлари кадрлар билан ишлаш соҳасида анча ибратли тажрибалар орттирганлигини алоҳида таъкидлаш мумкин.

Партия ва совет ходимлари, саноат корхоналарининг раҳбарлари, қурилиш бошқармалари бошлиқлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари — халқ орасидан етишиб чиққан, халқнинг ва партиянинг ишончига сазовор бўлган кишилардир. Уларнинг кўпчилиги илгари ишчи, колхозчи ёки мутахассис бўлганлар, меҳнат коллективларида чиниқиш мактабини ўтганлар. Эндиликда эса омманинг етакчилари, ишлаб чиқариш командирлари сифатида ўз бурчларини ҳалол, фидокорона адо этмоқдалар. Ана шундай талантли, обрў қозонган, ташаббускор раҳбарлар тўғрисида фахрланиб гапирсак арзийди.

КПСС аъзоси Сотим Нурматов оддий ишчидан корхона раҳбари даражасига кўтарилди. У фронтга отланган ишчилар қаторида Улуғ Ватан урушида қатнашди, жангларда жасурлик кўрсатиб, Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига мушарраф бўлди. Эндиликда у тинч яратувчилик меҳнатида актив қатнашиб, Урганчдаги ёғ заводига директорлик қилмоқда. Ташкилотчилик маҳорати, яхши хислатлари билан коллективнинг ҳурмат ва ишончини қозонган. Ишчилар уни қобилиятли, камтар раҳбар, яқин маслаҳатчи ва тарбиячи деб биладилар. Завод коллективи беш йилликни муддатидан илгари бажариш ташаббусига қўшилиб, мусобақа илғорлари сафида бораётир.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Искандар Дўсов Боғот районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Нариманов номли колхозга кўп йиллардан буён раислик қилмоқда. Бу хўжаликнинг экономикаси йилдан-йилга ривожланиб, жамоат бойлиги ва колхозчиларнинг фаровонлиги ошиб боряпти. Пахтадан муттасил юқори ҳосил етиштирилмоқда, барча турдаги деҳқончилик маҳсулотлари кўпаймоқда. Жамоат чорвачилиги рентабелли соҳага айланди. Беш йилликда чорвачиликни жадал суръатларда ривожлантириш юзасидан колхоз чорвадорлари ташаббусини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллади. Колхоз қишлоғини шаҳар типида қайта қуришда, қишлоқ аҳолисига коммунал-маиший ва маданий хизматни яхшилашда, турмуш маданиятини юксалтиришда ибратли ишлар амалга оширилди. Коллектив хўжалик қўлга киритган муваффақиятларда ишбилармон, омилкор раҳбар И. Дўсовнинг хизматлари катта. У экономикани чуқур билади, янгиликни ҳис қилади ва қўллаб-қувватлайди, етилган масалаларни ҳал этишнинг самарали йўлларини топа олади. Оммага таянади, омма билан бамаслаҳат иш кўради.

Халқнинг иззат-ҳурматига, партиянинг ишончига муносиб ишлаётган бундай раҳбарлар кўп. Йирик ва кўп тармоқли хўжаликларнинг дарғалари Аҳмаджон Юсупов, Исмоил Бекчанов, Ким Алексей, Рўзмат Мадаминов, Сотим Қаландаров, Сафарбой Раҳимов каби моҳир ташкилотчилар ўзларининг бутун билим ва тажрибаларини халқ хизматига бағишламоқдалар, қишлоқ хўжалигини юксалтиришга катта ҳисса қўшмоқдалар.

КПСС XXIV съезди резолюциясида таъкидланганидек, кекса кадрларни эҳтиёт қилиш, уларнинг тажриба ва билимларидан фойдаланиш, шу билан бирга, истиқболли ёш ходимларни ўстиришга эътибор бериш — партия ташкилотларининг муҳим вазифасидир. Кейинги вақтда ёш кадрларни танлаш ва раҳбарликка кўтаришда анчагина ишлар қилинди. Кекса кадрларнинг қобилияти ва тажрибаларидан фойдаланиш ҳам ижобий натижалар бермоқда. Шу муносабат билан мен Янгиариқ районидаги Ал-Хоразмий номли совхоз директори Николай Васильевич Кимни мисолга келтирмоқчиман.

Н. В. Ким партия ва хўжалик органларида кўп йиллар ишлаб, раҳбарлик соҳасида катта тажриба орттирди. Пенсия ёшига етган бўлса ҳам куч-ғайрати камаймади, меҳнат қилиш иштиёқи унинг қалбига илҳом ва куч бағишлади. Партия ташкилоти кекса коммунистни совхоз директорлигига тавсия этди. Ихтисослашган шоликорлик совхози тузилганидан буён экин майдони ва ҳосилдорлик йилдан-йилга ошиб, хўжалик рентабелли бўлиб қолди. Совхознинг иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланиб боряпти. Ўртоқ Н. В. Ким кексайиб қолганлигига қарамай, ўзининг жўшқин ғайрати ва билимини хўжаликни мустаҳкамлашга, шоли етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтиришга сарф этмоқда. Бу йил шоли экилган 3200 гектар ернинг ҳар гектаридан 51 центнердан ҳосил олинди. Бундай фидокор, оловқалб, билимдон раҳбарларга ишониш, улардан ибрат олиш умумий ишимизга манфаат келтиради.

Область партия комитети, шаҳар ва район партия комитетлари кадрлар билан ишлашни яхшилаш, раҳбар ходимларнинг топширилган иш учун масъулиятини ошириш, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш масалалари билан мунтазам шуғулланмоқдалар. Бу масалалар пленум ва бюро мажлисларида тез-тез муҳокама қилиняпти. Тадбирлар ва қарорларнинг бажарилиши назорат қилиб борилаётир.

Кадрлар партиямизнинг — олтин фонди. Уларга ғамхўрлик қилиш, уларнинг сиёсий билим ва малакаларини ошириш партия ташкилотларининг диққат-эътибори остига олиниши зарур. Областимиздаги кўпгина раҳбар ходимлар олий партия мактабида, партия ва совет ходимларининг малакасини ошириш курсларида ўқиб келдилар. Область партия-хўжалик активи мактаби раҳбар ходимларнинг билим ва малакаларини оширишда муҳим роль ўйнаяпти. Партия маорифи системасида бу йил 27831 киши ўзининг назарий билимини оширади. Иқтисодий таълим системасида эса 40 минг киши шуғулланяпти. 830 пропагандист махсус курсларда ўқитилди. Биз сиёсий ва иқтисодий ўқиш савиясини яхшилашни ўз олдимизга муҳим вазифа қилиб қўйганмиз. Ҳар бир раҳбар ходим ўқиши, ўз билимини ошириб бориши — ҳаёт талабидир.

Партия ташкилотлари шу кунларда партия ҳужжатларини алмаштиришга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Партия комитетларида ва партбюроларда коммунистлар билан якка тартибда суҳбатлар ўтказилаётир, партия ҳужжатларини таққослаш давом этяпти. Суҳбатларда асосий эътибор коммунистларнинг активлигини, раҳбар кадрларнинг масъулиятини янада оширишга, КПСС Устави талабларига қатъий риоя қилишга қаратилмоқда.

Кадрлар танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, раҳбарлик масъулияти тўғрисида гапирар эканмиз, бу соҳадаги ишимизда жиддий камчиликлар мавжуд эканлигини эътироф қилишимиз керак. Партия ва ҳукумат қарорларининг, халқ хўжалик планларининг бажарилишини таъминлашда раҳбар кадрларнинг масъулияти етарли даражада оширилмаётир. Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг, хўжалик органларининг айрим раҳбарлари етилган проблемаларни ҳал қилишда, ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишда чинакамига маҳорат, ташаббус ва жонкуярлик кўрсатмаётирлар.

Бизда давлат планларини, меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини бажармаётган корхоналар ҳали ҳам учрайди. Капитал қурилишда жиддий нуқсонлар мавжуд. Қишлоқ хўжалигида ҳал этилмаган проблемалар бор. Жумладан, пахта-беда алмашлаб экиш суст жорий этилмоқда. Жамоат чорвачилигини ривожлантириш суръатлари қониқарли эмас. Демак, бу масалалар учун жавобгар бўлган раҳбарлар етилган проблемаларни ҳал этиш юзасидан тегишли тадбирларни изчиллик, қатъият билан амалга оширишлари, хўжаликка раҳбарликни такомиллаштиришлари лозим.

Ўрта звенодаги раҳбарлар — бригадирлар, мастерлар, участка ва цех бошлиқлари ишлаб чиқариш билан бевосита боғланган бўлиб, кишиларга жуда яқин турадилар. Лекин, улар орасида махсус маълумотга эга бўлган кишилар оз. Бизнингча, ўрта звено кадрларининг ўқиши ва малака ошириши учун барқарор системани вужудга келтириш, уларга махсус курсларда таълим беришни йўлга қўйиш зарур. Чорвачилик мутахассислари тайёрлашга ҳам алоҳида эътибор берилиши керак. Зоотехник, агроном, экономист каби мутахассисларга, малакали бинокорларга ҳозирги вақтда эҳтиёж каттадир.

Баъзи корхоналар, колхоз ва совхозларнинг орқада қолаётганлигига асосий сабаблардан бири — ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилишдаги нуқсонлардир. Масъулиятни етарли ҳис қилмаган, ваъдабозлик ва буйруқбозликка берилган, сўз билан иш бирлигини таъминлай олмаган раҳбар узоққа боролмайди. Янгиариқ районидаги Чапаев номли колхознинг собиқ раиси Ж. Бобожонов ана шундай раҳбар бўлиб чиқди. У ишдаги камчилик ва хатолари учун колхозчилар ишончидан маҳрум бўлди ва вазифасидан бўшатилди. Биз В. И. Лениннинг: **«Агар коммунист ишбоши қилиб тайинланган бўлса, унинг биринчи бурчи — буйруқбозликка берилиб кетмасликдан иборат бўлиши керак»**, деган кўрсатмасини унутмаслигимиз зарур.

Раҳбар — билимдон, бағри кенг, покиза, юксак маданиятли кишидир. У халққа, партияга фидокорона хизмат қилишни маънавий поклик, юксак ахлоқ билан, кишиларга меҳрибонликни эса принципиал талабчанлик билан қўшиб олиб борсагина, ҳурмат ва обрў қозонади. Соғлом, умумий ишимизга фойда келтирадиган танқид ва ўз-ўзини танқидни қувватлаш — ҳақиқий раҳбарга хос бўлган хислатдир. Область партия ташкилоти кадрларни ана шу руҳда тарбиялашга катта эътибор бермоқда.

Область меҳнаткашлари СССРнинг шонли 50 йиллигини халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида яхши кўрсаткичлар билан кутиб олмоқдалар. Саноат корхоналари ўтган ойларда маҳсулот реализация қилиш планларини ошириб бажардилар. Капитал қурилиш суръати жадаллашяпти. Қишлоқ меҳнаткашлари деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш йиллик планларини кўпчилик турлари бўйича тўла ва ортиғи билан адо этдилар. Мураккаб об-ҳаво шароити қийинчиликларини енгиб, пахтакорларимиз ҳар гектар ердан 33,5 центнердан ҳосил йиғиб олишди ва планни ошиғи билан бажаришди.

Халқ хўжалиги ва маданий қурилишнинг барча участкаларига раҳбарликни КПСС XXIV съезди белгилаб берган улкан вазифалар даражасига кўтариш, беш йилликнинг катта режалари муваффақиятли амалга оширилишини таъминлаш — партия ташкилотларининг ғоят муҳим бурчидир. Область партия ташкилоти ўзининг асосий диққат-эътиборини шу актуал вазифаларга қаратади, омма ўртасидаги ташкилотчилик ва сиёсий ишни янада такомиллаштиришга эришади.

М. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Ўзбекистон Компартияси Хоразм область комитетининг биринчи секретари.

АХБОРОТ

ҚАРДОШЛАРИМИЗ МАКТУБИ

ДОРБОЗЛАРИМИЗ САФАРИ

Камолжон Тошкенбоев раҳбарлигидаги дорбозлар қардош Қозоғистон бўйлаб сафарда бўлдилар. Қозоғистоннинг кўпгина шаҳарлари қатори Чимкентда кўрсатилган дор ўйинлари ҳам муҳлисларни мафтун этди. Ўзбек дорбозларининг Жамбул ва Бурни шаҳрида кўрсатган ўйинлари ҳам миллий санъатимизга эътиборни орттирди. Сафар группаси шунингдек Туркистонда ҳам ўз репертуарини намойиш қилди.

Р. АМИНОВ.

ЖАСОРАТ МАДҲИ

Курск шаҳрида жанговар йилларга бағишланган музей бор. Бу ерда Улуғ Ватан уруши давридаги Курск жанги ҳақида турли материаллар намойиш қилинади. 1943 йилнинг ёзида 50 кеча-кундуз давом этган «Ўтли ҳалқа» жанги тўғрисидаги қизиқарли экспонатлар қаторидан яна бир материал жой олди. Бу, ўша оловли йиллар Қизил Байроқли Ленин орденли гвардиячи нантемирчи танк дивизиясида душманга қақшатқич зарба берган ўзбек жангчиси майор Маҳмуд Зуфаровнинг эсдаликлар китобидир. Собиқ гвардиячи Зуфаров ўз асарида жанговар дўстларидан М. Леонов, Н. Волобуевларни хотирлайди. Ўзбекистонлик жангчи Умар Хўжаев жангномаларини лавҳаларда бирма-бир кўрсатади. «Гвардиячилар» китоби «Ўзбекистон» нашриётида босмадан чиққан. «Курск жанги» ҳарбий-тарихий музейининг коллективи янги совғадан беҳад миннатдор.

В. ПЕТРУХИН.

«ФАН» НАШРИЕТИГА КУМУШ МЕДАЛЬ

Лейпциг шаҳрида 5-халқаро китоб кўргазмаси очилди. Бу ерда турли китобларни босишда полиграфия санъати намойиш қилинди. Бунда жаҳоннинг 61 мамлакати ўз китоблари билан иштирок этди. Кўрик-конкурсда Ўзбекистоннинг китоб босиш санъатига катта баҳо берилди. Тошкентдаги «Фан» нашриётида чоп этилган «Бобирнома» миниатюраларига халқаро кўрикнинг кумуш медали топширилди.

В. БЕЛЕНЬКОВ.

ЎЗБЕКИСТОН — МАРКАЛАРДА

Совет Армияси марказий уйида очилган Бутуниттифоқ филателистлар кўргазмасини 20 мингдан зиёд томошабин келиб кўрди. ССР Иттифоқининг олтин тўйига бағишланган бу кўргазмада қарийб 300 туркумдаги 60 мингдан зиёд филателия материаллари намойиш қилинди. Марка йиғувчи кичик суратлар ишқибозларини тошкентлик филателистлар тўплаган материаллар мафтун этди. Марка йиғувчи В. Климовнинг «Лениннома» деб аталувчи расмлар туркуми фахрий ёрлиқ билан тақдирланди. Унинг ҳамшаҳри В. Клюкиннинг «Ўзбекистон — СССР халқлари қардошлик оиласида» номли коллекцияларига кўргазманинг бронза медали берилди.

ТОШКЕНТ — ПОЙТАХТЛИКЛАР НИГОҲИДА

«Центрнаучфильм» киностудиясида янги ҳужжатли фильм яратилди. Фильм муаллифлари — режиссер Е. Эратов билан сценарийчи А. Гастевалар ўз олдиларига кинолавҳалар орқали 15 қардош республика пойтахтларига ҳамда инқилоб шаҳри Ленинградга томошабинни саёҳат қилдиришни мақсад қилиб олганлар. Фильмнинг ҳаяжонли лентралари Тошкентга ҳам бағишланган. Мухлислар бу лавҳаларда 1966 йил баҳоридаги зилзила жароҳатлари, жуда қисқа муддат ичида шаҳар қайтадан тикланганини, янги кварталлар билан танишадилар.

С. КОСТИРКО.

ФАНИМИЗ УФҚЛАРИ

ТУГАНМАС МАНБА

Энергетикага бўлган эҳтиёж дунё миқёсида йил сайин тобора ўсиб бормоқда. Мутахассисларнинг ҳисобига кўра, келажак асрда инсоният оламида ўтган ҳамма асрларда ишлатилганидан ҳам кўпроқ энергия керак бўлар экан.

Демак, янги энергетика манбаларини излаш зарурияти туғилмоқда. Шундай манба борми? Бор. Бундай манба — атом ва қуёш энергетикасидир.

Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, атом энергиясидан олинадиган электр энергия оддий ҳолда (сув ва иссиқлик электр станциялари олинадиган электр энергия билан баҳслашиши мумкин. Бинобарин, 1980 йилга бориб бутун дунёда олинадиган энергиянинг 10 процентини атом электростанциялари беради ва XX асрнинг охирига бориб бу 25 процентга етади, деб тахмин қилинмоқда.

Фан ва техника оламида муайян иқтисодий афзалликка эга бўлган тезлатилган нейтронларда ишловчи атом реакторлари жуда катта роль ўйнайди.

Тезлатилган нейтронларда ишлайдиган атом реактори «ёнмайдиган» уран хилидан аъло даражада ёнадиган ядро ёқилғиси бўлган — плутонийни ҳосил қилади. Шундай қилиб, илгари «ташландиқ» ҳисобланган уран энди ҳақиқий ядро ёқилғисига айланиб қолади, бу эса ядро ёқилғиси запасини тахминан 100 мартага оширади. Демак, шу йўл билан планетамизда келажакда ёқилғи танқислигига барҳам берилади.

Шунинг учун ҳам совет олимлари ва мутахассислари тезлатилган нейтронларда ишлайдиган қувватли атом электр станцияларини барпо қилиш устида тинмай иш олиб бораётирлар.

Гелио (қуёш) энергиясининг халқ хўжалигига берадиган янгиликлари нимадан иборат ва у келажакда қандай муаммоларни ҳал қилиб берар экан? — деган савол туғилади.

Гелио энергетикада ҳозирги замон олимлари, асосан, уч йўналишда жуда катта ижобий самараларга эга бўлган илмий-тадқиқот ишлари олиб бориб, улардан халқ хўжалигида фойдалана бошладилар: гелио энергетика, шамол энергетикаси (шамол ҳам қуёш энергияси туфайли бунёдга келади деб қараш мумкин).

Маълумки, Ўзбекистонни ва Ўрта Осиё Совет республикаларини серқуёш ўлка деймиз.

Дарҳақиқат, бу ерларда йил давомида 9 ой қуёш энергиясидан бевосита фойдаланишимиз мумкин.

Республикамиз олимлари, гелиотехниклари кейинги 10 йил ичида бу борада катта илмий-тадқиқот ишлари олиб бордилар ва улардан кўпи халқ хўжалигига татбиқ қилиш учун тақдим қилинди.

Бу соҳада Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника институтининг қилган ишлари диққатга сазовордир.

Бу институтда қуёш сув иситгич аппарати яратилиб, у ишлаб чиқаришга татбиқ қилиш учун тавсия этилди. Бу қурилмадан сут фермалари, болалар боғчаси, ҳаммом, санаторийлар, дам олиш уйлари, стадионлар, спорт майдонлари, пионер лагерлари, туристик базалар, қурилиш объектлари, ошхоналарда, шунингдек уй-жойларда, маъмурий-маиший бинoларда ҳавони конденция қилишда фойдаланиш мумкин.

Қуёш «ўчоғи»дан чўпонлар, туристлар, геология экспедициялари жуда қулайлик билан фойдаланишлари мумкин. Унинг нархи арзон, қурилиши ҳам жуда оддий.

Институтда яна қуёш теплицаларини шўри ювилган чучук сув билан таъминловчи лоток, «зинапоялик» сув иситиб берувчи қурилмалар ишлаб чиқилиб, қишлоқ хўжалик, саноат объектларига тавсия қилинди.

Юқори ҳароратли қуёш қурилмаларининг кўпгина турлари яратилди, улардан ишлаб чиқаришда ва техникада темир-бетон арматураларини пайвандлаш, эритиш ва бирлаштиришда фойдаланиш мумкин. Бундан ташқари СССР Фанлар академияси ўсимликларни ҳимоя қилиш институти, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника институти билан ҳамкорликда концентрацияланган импулсли қуёш нурини таъсир эттирувчи қурилмалар ишлаб чиқди. Бу қурилма ёрдамида ўсимликлар, шу жумладан, **чигитга қурилмада қуёш нури тегишли дозаларда таъсир эттирилганда ўсимлик (ғўза) ҳам эртапишар, ҳам толаси пишиқ бўлиб, ҳосилга тез кириши аниқланди. Бу борада москвалик профессор А. А. Шаховнинг бухоролик доцент Н. Қаҳҳоров билан биргаликда кейинги 2-3 йил ичида пахта майдонида ўтказган тажрибаси ижобий натижа берди.**

Улар тажриба олиб борган пахта майдонларида ҳосил контроль майдонларга қараганда 3-4 центнер кўп бўлган. Республика доирасида бу тажрибадан кенг фойдаланилса, ғўзадан қўшимча равишда олинадиган ҳосил мутахассисларнинг ҳисобига кўра, қарийб 1 миллион тонна атрофида бўлар экан.

Бу қурилма ёрдамида медицинада — сил касали, бод, бронхиал астма, тропик яра каби касалликларни ҳам даволаш мумкинлиги аниқланди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника институти томонидан яратилиб, халқ хўжалигига ва хонадонларга фойда[illegible]сорбцион холодильнигига Ўзбекистон ва бошқа серқуёш республикаларда эҳтиёж жуда катта.

Шунингдек, институт олимлари томонидан чорва молларини бир кеча-кундуз давомида узлуксиз равишда хлорелла билан таъминловчи қурилма ҳам яратилиб, халқ хўжалигида фойдаланиш учун тавсия қилинди.

Энг муҳими шундаки, қуёш нуридан илмий асосда тўғри фойдаланишни аниқ жорий қилиш туфайли фақат Ўзбекистон шароитидагина эмас, балки Иттифоқимизнинг пахтакор республикаларида ҳам мавжуд майдонлардан мўл ҳосил олиш мумкин. Ингичка толали пахтани республикамизнинг жануби — Сурхондарё, Қашқадарёдагина эмас, балки Тошкент, Самарқанд; Сирдарё каби областларда етиштиришда ҳам яхши натижаларга эришиш мумкин.

— Бунинг учун, — дейди республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ғ. Умаров, — мамлакатимиздаги мавжуд жуда катта миқдордаги пахта майдонларининг радиацион картографиясини ўтказиш лозим.

Шу мақсадда вегетация даврида қуёш радиацияси миқдорини тўғри аниқлаб, пахта экиладиган ерларни — участкаларни шундай тайёрлаш керакки, у жануб, жануб-шарқ, жануб-ғарб йўналишида 5-10 даражада қия бўлсин, бу эса қуёш радиацияси пахтага ўзининг максимал энергиясини беради, деган сўздир. Натижада пахта ҳосили ошибгина қолмай, балки бошқа навларга қараганда кўпроқ иссиқлик энергияси талаб қиладиган ингичка толали пахтани ҳам етиштириш мумкин.

Гелиотехникани тўлиқ, ҳар тарафлама ўрганиб, келажакда шу соҳада малакали мутахассис-педагог кадрлар тайёрлаш мақсадида Тошкент, Бухоро, Қашқадарё педагогика институтларида Гелиотехника кафедралари ташкил қилиш ҳақида ҳам ўйлаб кўрилса ёмон бўлмасди.

Ниҳоят, Ўзбекистон областларида бир вақтлар жуда яхши йўлга қўйилган, лекин кейинги икки-уч йил давомида ўз фаолиятини деярли тўхтатиб қўйган гелиотехника бўйича илмий-техника жамиятлари ишини йўлга қўйиш керак.

А. САМИҒЖОНОВ,
педагогика фанлари кандидати, доцент.

ШОГИРДЛАР УСТОЗ ҲАҚИДА

ЕР ИЛМИ

Николай Николаевични кўпинча сабзавоткорлар орасида учратиш мумкин. «Фаннинг кучи ишлаб чиқаришда» — дейди у. Сўзи билан иши бир олим деҳқонлар билан эринмасдан, қалбдан гаплашади. Сабзавотдан юқори ҳосил етиштириш сир-асрорларини ўрганади, ўргатади ҳам.

Дарҳақиқат, Н. Н. Балашев ўзбек диёрининг фарзанди. У моҳир педагог, истеъдодли олим, деҳқончиликнинг кекса отахонларидан бири. Унинг номи республикамиздагина эмас, унинг ташқарисида ҳам маълум. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор Николай Николаевич Балашев 70 ёшга чиқди.

Н. Н. Балашевнинг таржимаи ҳолини кўздан кечирар эканмиз, унинг меҳнат фаолияти барвақт бошланганлигини кўрамиз. У 1919 йилда Тошкент яқинидаги Ялангоч қишлоғида «Меҳнат» қишлоқ хўжалик коммунасига аъзо бўлиб киради ва тез орада коммунанинг раиси қилиб тайинланади.

Николай Николаевич Ўрта Осиё Давлат университетини тугатгач, ўсимликшунос-агроном сифатида Туркистон қишлоқ хўжалик тажриба станциясининг далачилик, сўнг сабзавотчилик бўлимларини бошқаради. Бу даврда Николай Николаевич Балашев ўғитларнинг ишлатилиши, ғўза, беда, каноп, жўхори, донли ва дуккакли ўсимликлар биологияси, агротехникаси ҳамда агрометеорология масалалари устида самарали илмий ишлар олиб боради ва ана шу ишларнинг натижаларини турли адабиётларда нашр эттиради.

Н. Н. Балашевнинг педагоглик фаолияти 1930 йилдан бошланиб, аввал Тошкент қишлоқ хўжалик институтида ўсимликшунослик кафедрасининг доценти, сўнг 1946 йилдан то ҳозирга қадар у сабзавотчилик кафедрасини бошқариб келмоқда. У 1945 — 1950 ва 1956 — 1960 йиллар мобайнида мева-сабзавотчилик факультетининг декани ҳам бўлиб ишлади.

Олимнинг ҳаёт йўли билан танишар эканмиз, унинг педагоглик фаолияти илмий-тадқиқотчилик ишлари билан боғлаб олиб борилаётганлигининг гувоҳи бўламиз. У Ўзбекистон сабзавот картошкачилик тажриба станциясида, институтнинг ўқув-тажриба хўжалигида, колхоз ва совхозлар шароитида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш устида кўпгина ишлар қилди ва қилиб келмоқда. Унинг бошчилигида сабзавот, картошка ва полиз экинларидан юқори ҳосил олиш масалалари ишлаб чиқилди, сабзавотларнинг янги турлари, картошканинг серҳосил навлари танланиб, ишлаб чиқаришга тавсия қилинди, картошка уруғликларини сақлаш ва уруғчилик масалалари ҳал этилди.

Истеъдодли олим 250 дан ортиқ илмий ва илмий-оммабоп асарларнинг муаллифидир. Уларнинг кўпчилиги фундаментал дарслик ва монографиялардан иборат. «Сабзавотчилик», «Сабзавот экинлари ва картошка», «Ўзбекистонда картошка экинлари», «Ўрта Осиёнинг суғориладиган районларида сабзавот ва картошкачилик» каби асарлари шулар жумласидандир.

Николай Николаевич устоз сифатида ҳам кенг танилган. Унинг юқори малакали илмий кадрлар етиштириш соҳасидаги хизматлари катта. Олимнинг раҳбарлигида 20 та фан кандидати ва 3 та фан доктори етишиб чиқди. Ҳозирги кунда эса 10 та аспирант кандидатлик, 3 киши эса докторлик диссертацияси устида ишламоқда.

Н. Н. Балашев фаол жамоатчи ҳамдир. У кўплаб илмий советларнинг аъзоси. Партия ва ҳукуматимиз истеъдодли олим ва тажрибали педагогнинг хизматларини юксак баҳолади. У «Ҳурмат Белгиси», «Меҳнат Қизил Байроқ» орденлари ва кўплаб медаллар билан мукофотланган.

М. МУҲАМЕДОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг доценти.

ҚУЁШ ДИЁРИ МАДҲИ

ШУКРУЛЛО

ПУБЛИЦИСТИКА

Қуёш оламда битта. Унинг ёғдуси тушмаган ер, шуълаларидан баҳраманд бўлмаган инсон йўқ. Аммо менинг диёримга — Ўзбекистонга келган кишилар янги бир қуёш қаршисида тургандек унга ҳайрат билан тикиладилар, қуёшни биринчи маротаба кўраётгандек, завқ-шавқ билан «қуёш маскани», «серқуёш Ўзбекистон» деб атайдилар. Чиндан ҳам жаҳоннинг ҳар бир бурчагига ўз шуълаларини сочгувчи қуёшнинг мукаммал жамолини ҳеч бир ердан бунчалик кўриб бўлмаса керак! Бу қуёш жамоли нақадар ёрқин! Нақадар табиий! Бу ерларга тушаётган қуёш нурлари нақадар соф, нақадар тиниқ! Бу диёр кўкидан ёғаётган шуълалар ранг-баранг товланиб, жилваланибгина қолмай, гўё олтин зарраларидек жаранглайди, куй таратади. Бу нурлар шу қадар равшан, шу қадар ҳароратлики, унда на қуюнларнинг хиралаштирувчи ғубори, на денгиз тўлқинларидан кўтарилган намхушлик бор!

Бу диёрнинг бутун гўзаллик сири, файзу-фазилати наҳотки қуёшдангина иборат бўлса!? Ахир, даштларда эндигина жамол очган баҳор майсаларини ўз алангасида қовжиратиб чўлга айлантирган шу қуёш эмасми! Саҳроларда тангадек соя излаб томчи сув ҳасратида ҳалок бўлганларнинг фарёдларига шу қуёш жазирамаси боис бўлганку, ахир!

Қуёш марҳаматини, унинг бутун гўзаллигини кўрсатолган бу менинг халқим! Халқ меҳнатидан яралган бу боғу-эрамлар бўлмаса, балки қуёш ҳам бунчалик гўзаллик бахш этмасмиди. Қуёшнинг асли жамолини, унинг бутун хосияти, ҳикматини ҳам обод бўлган бу ажойиб диёрда мукаммал англамоқ мумкин. Бу ерда қуёш сиймасини шу қадар тўкис намойиш қиладики, фақатгина унинг нурлари ва ҳароратинигина эмас, ҳатто унинг таъмини, унинг гуркираб турган исини ҳам сеза оласан. Бу ердаги ҳар қисм тупроқ, ҳар бир майса, ҳар бир туп дарахт, ноз-неъматга унинг шифобахш сеҳри шу қадар сингганки, қуёш таъмини билмоқчи бўлган одам боғларимиздаги шарбат тўла анжиру узумлардан, бир каржи тилни ёрувчи қовунларимиздан татиб кўрса кифоя! Қуёш нурларини шарбатга айлантирган асл бобо деҳқонларга тасанно демай бўладими, ахир!

Кимки қуёшнинг маст қилгувчи муаттар исини симирмак истаркан, уни ҳам бизнинг диёримиздан топади. Баҳор чоғлари қирлар бағрида лаълдек тобланган лолазорлардан тортиб, чучмўмаю, бинафшаларгача, ариқ бўйларидаги ялпиздан тортиб, ўзбек хонадонларида гуркираб ётган жамбулу райҳонларгача, чаманларимда бир-биридан хушбўй, турфа атиргуллар исини ҳидлаган одам қуёшни хўплагандек бўлади. Қуёш муаттарлигини димоғларга бурқаган бободеҳқонга ҳар қанча тасанно айтсак ҳам кам!

Қуёшнинг бутун рангини кўрмоқчи бўлган одам ҳам Марғилон атласининг товланишига, ёз бўйи яғринини нурга берган қоракўл барраларининг жилосига тикилсин. Қуёш нурларидан кишиларга либос кийдириб, ҳусиларига ҳусн қўшган бу кишиларга тасанно демай бўладими!

Кимки қуёш ҳароратини йил бўйи ўз қалбида сақламоқчи бўлса буни ҳам диёримиздан топади. Бир туп пахтамизнинг ўзида қанчалик илиқлик, қанчалик ҳарорат бор. Ер юзини оппоқ қор қоплаб, қуёш нурлари булутлар қаърига ғойиб бўлиб, қаҳратон изғиринлари баданларни қақшатмоқ бўлганда қалбларимизга қуёш ўрнида ҳарорат бағишлагувчи нур каби беғубор шу пахтамиз эмасми!

Қуёш ва пахта! Булар диёримизда эгизак туғилганлар. Зотан диёримизни пахта ва қуёшсиз тасаввур қилиш ҳам қийин. Бу ерда қуёшнинг бутун қудрати ва санъати намоён бўлади. Бу тупроқда қуёш нурлари олтинга айланади. Миллион-миллион кишиларга либос бўлиб, гўзаллик бахш этади, шаклланади, инсонларга хизмат қилади. Минг йиллик деҳқончилик ҳунари билан, ақли ва меҳнати билан қуёш қадрини, унинг шуҳратини дунёга машҳур қила олган пахтакор халқимизга таъзим қилмай, ташаккур айтмай бўладими! Азиз пахтакорларни қуёш меросхўрлари, унинг соҳиблари деса бўлади. Агар халқимиз ўз меҳнати билан каналлар қазиб, саҳроларга об-ҳаёт сувини келтирмаса, асрлар бўйи жиловини бирон хонусултонга тутқизмаган довдир Аму ҳам, Сир ҳам қиндан чиққан яланғоч қиличдек қуёш оловида даҳшатли ярқираб, бепоён саҳроларда кишилар умрига завол бўлиб қолаверарди. На Мирзачўл саҳролари, на Қашқадарё даштлари бугунгидек ромбахш, бугунгидек киши орзу қиларлик пахтазор, боғу чаманларга айланармиди. Қуёш нурларини боғу чаманларга бурқаб, унга ҳусн бағишлаган ҳам мард халқимиз. Қуёшнинг бутун гўзаллик сири мана шунда!

50 йил ичида бу қуёш яна ҳам равшанроқ, яна ҳам ҳароратлироқ бўлди. 50 йил мобайнида республикамизнинг топган шон-шарафи қуёшдан ҳам юксакроқ, жамоли ундан ҳам гўзалроқ бўлди. Бу диёримизнинг гўзаллик сеҳри яна шундаки, бу ерда тунлари ҳам, ҳар бир хонадонга, қишлоғу-шаҳарлар устига нур ёғилади. Тунги нур порлашини кўрмоқ истаган одам Сирдарё бўйлаб бахмалдек кўринган водийни кезсин. Унинг қирғоқларида куйлаб оқаётган майда тўлқинларга тикилиб, Фарҳод ГЭСининг камалакдек товланган сувдаги жилосини кўрсин, бир дам хаёлга толсин!.. Тунларда ҳам кўзларига нур олган, қалби завқу шавққа тўлган ҳар бир киши бу нур манбаини яратган буюк Ленин сиймосини кўз олдига қайта-қайта келтирсин. Ана шундай мангу нур бўлиб порловчи Ленин даҳосига беадад ташаккур айтади ва бу ҳаёт гўзаллигининг сирларини англайди.

Ленин қуёши фақат тунларнигина эмас, ақлимизни, онгимизни ҳам ёритди. Буни кўриш истаганлар қадимий саҳро қуёши—Сирдарё ГРЭСига келсин. Бепоён пахтазорларнинг, янги ерларнинг нурдаги жамолини кўрсин. Бу диёримизга бутун жозиба кўркни бахш этган ҳам, унга «Қуёшли Ўзбекистон» деб ном берган ҳам, 4 миллион 710 минг тонналик «оқ олтин»ни хирмонга тўкишга қодир республикамизни оламга танитган ҳам фақатгина Ленин ақлининг сўнмас зиёсидир. Шу зиё ўзбекнинг номини жаҳонга таратди. Шу нур халқларни бир-бирига танитди. Нур остида ўзбек халқи қондош ва жондош ўн беш республика халқлари билан бирлашди, буюк Иттифоқ бўлди. Халқларимизнинг бирлиги, иттифоқлиги абадийдир.

Фотолавҳалар

ЧИРЧИҚДАГИ қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг ишчилари олтин юбилей арафасида қувончли ғалабаларни қўлга киритмоқда. Суратларда: (юқоридан) корхонанинг жонкуяр ишчиси Зулфия Аблаева иш устида. Пастдаги суратда эса Чирчиқ трансформатор заводининг пешқадам йиғувчи-слесари Жўрабек Рустамов.

И. Глауберзон фотолари.

Мутахассис маслаҳати

БОҒДОРЧИЛИКДА МУҲИМ ДАВР

Тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи даврасп — 1972 йилда республикамизда мева тайёрлаш плани 143,7 процент, узум — 114,8 процент бажарилди. Келгуси йил ҳосили мўл-кўл бўлиши кўп жиҳатдан боғ-токзорларда ҳозир ва қиш ойларида бажариладиган ишларга, агротехника тадбирларининг сифатли ҳамда ўз вақтида тўла ўтказилишига боғлиқдир. Буни яхши билган хўжалик раҳбарлари, мутахассислар, боғбон-соҳибкорлар боғ-токзорларда ҳозирги агротехника тадбирларини, ташкилий ишларни жадаллик билан олиб бормоқдалар.

Шу кунларда ҳавонинг иссиқ келиши, ёғингарчиликнинг камлиги боғ-токзорларда барча ишларнинг пухта бажарилишини тақозо этади. Ана шу тадбирий чораларнинг баъзи бирлари устида тўхтаб ўтмоқчимиз.

1971 йилда баъзи район ва хўжалик раҳбарларининг бепарволиклари туфайли токлар, анор, анжирзорлар кузда ўз вақтида буталмади, кесилмади, кўмилмай қолдирилди. Натижада қишки аёзлар оқибатида совуққа чалинди ва бир қисмини совуқ уриб кетди. Ўша майдонларда ҳосил бўлмади. Бундай шикастланган ток, анор, анжирзорларни қайта тиклашга тўғри келди.

Ана шундай кўнгилсиз ҳоллар яна такрорланмаслиги учун барча хўжаликларда токларни сифатли кесиш, ток, анор, анжирзорларни қишда совуққа олдирмаслик учун дарҳол кўмиш лозим. Бу муҳим иш фақат мутахассисларнинг маслаҳатига қараб ҳал қилиниши керак.

Токни кўмишда ПРВН-2,5 механизмидан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Анор, анжирзорларни кўмишда эса мосланган «Белорус» экскаваторлари ишлатилса, иш унуми ошади, қўл меҳнати тежалади. Бу йил кўпгина токзор ва мевазорлар сув танқислиги сабабли ёки айрим раҳбарларнинг бепарволиги туфайли етарли суғорилмади. Тупроқ намини сақлашга ҳам жиддий эътибор берилмади. Натижада бундай боғ-токзорлардаги мевали дарахтлар нимжон бўлиб ўсди, яхши ҳосил бермади. Об-ҳаво шароитининг қуруқ ёки иссиқ келишини ҳисобга олиб, ҳозирги сув манбаларидан тўла фойдаланиш, боғ-токзорларнинг бир текисда сифатли суғорилишини таъминлаш ва ер намини сақлаш, тупроқни юмшатиш чораларини кўриш зарур. Шундагина ўсимликнинг қаттиқ совуқларга бардош бериши, баҳорда кеч куртак ёзиб, бақувват ўсиб ва мўл ҳосил бериши таъминланади. Айниқса, сув танқис бўлган ярим лалмикор зоналарда, тошлоқ ерларда суғориш ишига алоҳида эътибор бериш керак. Шўрхок тупроқ вақтида суғорилса, зарарли тузлар ювилиб кетади ва тупроқ шўр тузлардан тозаланади. Ўсимлик баҳор, ёз ойларида яхши ривожланади. Суғорилган боғ-токзорларда ҳашаротлар камаяди.

Ер ости сувлари яқин жойлашган боғ-токзорларни суғориш мутахассисларнинг маслаҳати билан амалга оширилиши шарт.

Боғ-токзорларнинг яхши ўсиши, мўл ҳосил бериши, меванинг йирик донадор бўлиши учун, албатта, ҳозирдан бошлаб қатор ораларини юмшатишдан олдин ҳар гектарига 600 килограмм суперфосфат, 10-20 тонна органик ўғит аралаштириб солиш даркор. Ўғит ўз таъсирини тез кўрсатиши ва унинг самарадорлигини ошириш учун мумкин қадар ўғитни ўсимликнинг илдизига камида 25-35 сантиметр чуқурликда мосламалар ёрдамида ерга солиш керак.

Картограммаси бўлган хўжаликларда эса олинган ҳосилга ва картограммага амал қилиб ўғит ишлатилади. Ерни шудгорлаш, юмшатиш ишлари сифатли, бир текисда, мумкин қадар чуқур ўтказилганда тупроқнинг физик хоссалари яхшиланиб, нам тўла сақланади, ўсимлик яхши илдиз отади. Бу тадбирларнинг ҳаммаси келгуси йили ўсимликнинг бақувват, соғлом ўсиши, мўл ҳосил беришини таъминлайди.

Кўпчилик боғ-токзорларда зараркунандалар, касалликларга қарши кураш иши тўла олиб борилмаяпти. Тегишли чора-тадбирлар кўрилмаса, келгуси йили боғ-токзорларда зараркунанда-ҳашаротлар кўпайиб кетиши мумкин. Бунинг олдини олиш учун дарҳол барча хўжаликларда зараркунанда-касалликка қарши кураш ишларини жадаллик билан бошлаб юбориш ва бу ишни қисқа муддатда ўтказиш лозим. Шундагина 1973 йилда боғ-токзорлардан сифатли, юқори ҳосил олиш мумкин. Акс ҳолда қулай шароитларда бир жуфт олма қурти ўсув даврида 16-18 мингтага етиши ва у 3-4 тонна олмани тешиб қуртлатиб юбориши мумкин. Бунинг оқибатида меванинг ҳосили 30-40 процент камаяди, сифати 50-60 процент пасайиб кетади. Зараркунанда ҳашаротлар, касалликларга қарши курашнинг ўз вақти, тартиби ва чора-тадбирлари бор. Зараркунандаларга қарши кураш чораларини кўрган хўжаликларда узум ва мевазорлардан юқори ҳосил, катта даромад олишга эришилмоқда.

Ҳозир токзорларда кул касали, доғли антракноз, барг ўровчи қуртлар, мевали боғларда гунафша ранг қалқондор, шитовка, мева қурти, рағ касаллиги мавжуд. Бундай касалликларга қарши кураш чораларини тўла ва жадал амалга ошириш керак.

Об-ҳавонинг иссиқ келишидан фойдаланиб, янги боғ-токзорлар барпо қилиш, кўчат ўтқазиш ишини кенг кўламда бошлаб юбориш шу куннинг муҳим вазифаларидир.

Кузда экилган кўчат баҳорда бир текис кўкаради, ўсув даврида яхши ривожланади.

Республикамизда боғ-токзорлар барпо қилиш учун етарли кўчат бор. Тажрибада синалмаган, сифатсиз кўчат экишга барҳам бериш керак. Боғ-узумзорларга зоналаштирилган, районлаштирилган навлар экилишига жиддий эътибор бериш лозим. Бу ишни агротехника тадбирларига тўла риоя қилган ҳолда мутахассислар раҳбарлигида ўтказиш зарур.

Кузда экилган мева кўчатларининг шох-навдалари қирқилмайди, уларга шакл ҳам берилмайди. Бу иш баҳор ойларида куртак уйғонмасдан олдин ўтказилиши зарур. Кучли шамол бўладиган зоналарда боғларнинг шамол эсадиган томонларига 8-12 қаторли иҳота дарахтлари барпо қилиш керак. Иҳота дарахтзорлари мевазорларни совуқ, иссиқ шамоллардан сақлайди. Натижада тупроқда намлик ҳам сақланади. Тупроқ эрозияси кескин камаяди. Иҳота дарахтлари сифатида боғ атрофига бошқа дарахтлар қаторида ўрик, ёнғоқ, жийда, тоғолча экиш ҳам тавсия қилинади. Кузда экилган кўчатлар ва данакли субтропик мевали ўсимликлар танасининг иссиқ-совуққа чалинмаслиги учун оҳак билан оқлаб қўйиш зарур.

Боғбон ва соҳибкорларимиз ана шу тадбир-чораларни амалга оширсалар ўлкамиз янада боғ-роғларга бурканади, келгуси йили боғ-токзорлардан мўл ҳосил олинади, катта даромад қилинади.

М. МИРЗАЕВ,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ТАСС АХБОРОТИ

„МОЛНИЯ-2“НИНГ ПАРВОЗИ

Ернинг сунъий йўлдошларидан фойдаланиб алоқа системаларини янада ривожлантириш программасига мувофиқ 1972 йил 12 декабрда Совет Иттифоқида «Молния-2» алоқа йўлдоши баланд эллиптик орбитага учирилди. Бу йўлдошга тўлқинларнинг сантиметрли диапазонида ишлайдиган алоқа системасининг ишлашини таъминловчи ретрансляция аппарати ўрнатилди.

«Молния-2» алоқа йўлдоши Совет Иттифоқидаги олис телефон-телеграф радио алоқасининг ишлатилишини, СССР марказий телевидениеси программаларини «Орбита» ва халқаро ҳамкорлик шохобчалари пунктларига кўрсатиш учун мўлжалланган.

Йўлдош чиқариб қўйилган орбитанинг шимолий ярим шарда энг баланд нуқтаси 39300 километр ва жанубий ярим шарда энг яқин нуқтаси 470 километр. Йўлдошнинг Ер атрофини айланиб чиқиш даври 11 соат 45 минут, орбитанинг оғиши — 65,3 градус.

Йўлдош бортида телевидение программаларини олиб кўрсатадиган ва кўп каналли олис радио алоқаларини амалга оширадиган аппаратлардан ташқари команда-ўлчов комплекси аппаратлари, шунингдек ориентация системаси, йўлдош орбитасини тўғрилаб турадиган ва энергия билан таъминлайдиган системалар ҳам ўрнатилган.

«Молния-2» йўлдоши орқали алоқа сеанслари мўлжаллаб қўйилган программага мувофиқ ўтказилиб туради.

Деҳқон бўлсанг шудгор қил!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил 13 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун—областлар; иккинчи стун—ҳайдалган майдон (минг гектар ҳисобида) учинчи стун—планнинг бажарилиш проценти.

НАМАНГАН	145,5	115,3
АНДИЖОН	185,1	105,8
СИРДАРЁ	281,0	104,0
ТОШКЕНТ	217,3	100,0
Қашқадарё	126,4	94,7
Хоразм	9,7	81,5
Фарғона	114,9	84,1
ҚҚАССР	32,0	69,1
Самарқанд	147,5	61,5
Сурхондарё	42,2	30,3
Бухоро	56,9	31,6
Республика бўйича:	1358,5	81,0

ОТАШҚАЛБ ҚАЛАМКАШ

(ЗИЁ САИДОВ ТУҒИЛГАН КУНГА 70 ЙИЛ ТЎЛДИ).

Атоқли журналист, совет ёзувчиси ва драматург, публицист, актив ташкилотчи ва жамоатчи кекса коммунист Зиё Саидовнинг туғилганига 70 йил тўлди.

Ўзбек совет матбуоти, маданияти, марксистик танқид ва тадқиқотчиликнинг дастлабки йиллар тараққиётида Зиё Саидовнинг салмоқли ўрни бор. Адабиётшунос олим ва мунаққид Отажон Ҳошимов, Саид олим Шарафиддинов, Наим Саид, Сотти Ҳусайн, машҳур журналист Аъзам Айюб, Комил Алиев, Вали Галломовлар билан бир вақт, бир даврда қалам сурган Зиё Саидов Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Абдулла Авлоний, Садриддин Айний, Мирмуҳсин Шермуҳамедовлар изидан бориб ўзининг ўткир сатираси, ҳажвия ҳамда публицистик мақолалари билан инқилобимизнинг 20-йилларида шу жанрлар ривожига салмоқли ҳисса қўшди.

Тошкентлик комсомол-ёшлар қатори ЧОН (махсус хизмат бўлими)га ёзилиб, ёш гвардиячилар сафида хизмат қилган Зиё Саидов аксил инқилобий кучлар, унсурлар ҳуружига қарши курашиб юрган ўша 1920-йилларда коммунист (большевик)лар партияси сафига кирди. Тошкент шаҳрида ёш Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун олиб борилган курашларда актив иштирок этди. Айни бир вақтда коммунист-журналист Мирмуҳсин, Абдулла Авлонийлар билан биргаликда матбуот воситаси билан партия бош йўли учун курашди. Ўзининг ғоявий баркамол мақолалари билан «Қизил ёшлар матбуоти» (1924), «Муштумнинг тўйи» (1925), «Зиёлилар масаласи устида» (1926), «Ўзбек кино санъати ва драматургиясининг дастлабки ютуқ ва камчиликлари»; («Работ қашқирлари» (1927), «Ҳалима халқ театрида», «Илм ва табиат» (1923), «Ёш Болтовой янгилик йўлида» (1925), «Энди нима қилмоқ керак», «Нима бўлди тағин?» сингари мақола ва публицистикалари билан «Қизил байроқ», «Туркистон», «Ёш шарқ», «Ёш ленинчи», «Қизил Ўзбекистон» газеталари ва «Муштум» журнали саҳифаларида замон ва даврнинг энг зарур ва актуал проблемаларини дадил кўтариб чиқар эди.

Бугина эмас, Зиё Саидовнинг «Ўзбек вақтли матбуоти тарихига оид материаллар» номли каттагина китоби 1927 йилдаёқ чоп этилган. Ижобий ва мусбий мисолларга бой бу китобда ўзбек миллий матбуотининг туғилишидан тортиб шаклланиш — ривожланиш йўлининг қарийб ярим асрдан ортиқроқ даври илмий равишда тадқиқ қилинганки, бу китоб ҳанузгача вақтли матбуот тарихини ўрганувчилар учун биринчи манба бўлиб хизмат қилмоқда. Октябрь социалистик революциясигача ва ундан кейин чиқа бошлаган дастлабки газета, журналларнинг ғоявий тематик йўналиши, авторлар дунёқарашлари коммунист — журналистга хос позицияда туриб ёритилади. Чоризм даврининг реакцион матбуоти ва жадид матбуотининг риёкорлик мавқеи аниқ мисолларда очиқ-ойдин кўрсатилади, пролетариат адабиёти ва матбуотининг ривожлантирилишида партиямиз раҳнамолиги, партия позициясида туриб қалам тебратган журналист Мирмуҳсин Шермуҳамедов, Абдулла Қодирий, Муҳаммад Ҳасан, Абдулла Авлоний, Аъзам Айюб ва бошқа бир қатор авторлар иши мисолида ўз ифодасини топган.

Ўтган қатор йиллар мобайнида Зиё Саидов гоҳ «Муштум» журналининг редактори, гоҳ «Қизил Ўзбекистон» газетаси раҳбар лавозимларида хизмат қилди. У ўзининг жўшқин публицистик мақолалари, фельетон ва очеркларида чинакам коммунист — журналистга хос жасорат-шижоат билан республикамизда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун изчил кураш олиб борди. Зиё Саидов ҳар бир чиқишида давримизни улуғларди. Социализм тузуми душманларини шафқатсиз савалаб, миллатчиларни, синфий душманларимиз ноғорасига ўйнаб келаётган ғоявий мухолифларимизни шафқатсиз фош қилиб ташларди.

Коммунистик тенденциозлик, жанговарлик, муросасизлик Зиё Саидов ҳикоялари, ҳажвия ва сатирик лавҳалари, танқидий мулоҳаза ва рецензияларида, умуман адабий фаолиятида етакчи роль ўйнар эди. «Кашшофчи», «Мулло шалғам», «Тўрғай» имзолари билан эълон қилинган қатор ҳажвия ва фельетонларида худди Ғайратий, Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор, Комил Алиевларнинг ҳажвия ва фельетонларида уйғунлашган янги ҳаётга муҳаббат, хурофотга нафрат, тўраликни қоралаш каби мотивлар жўш уриб турарди.

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Абдулла Авлонийлар сафдоши Зиё Саидовнинг миллий драматургия, театр ва адабиётимиз тараққиётида тақдирланишга лойиқ хизматлари бор. 1916 йилда Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган миллий озодлик ҳаракатига бағишланиб ёзилган «Қонли кунлар» пьесаси (Мўминжон Муҳамаджонов билан ҳамкорликда ёзилган), Назир Сафаров билан ҳамкорликда ёзган «Тарих тилга кирди» драмаси, тугалланмай қолган «Офат» номли пьесаси ва «Тўралик сиртмоғи» сингари саҳна асарларини кўрсатиш билан бирга Зиё Саидовнинг талантли комик актерлигини ҳам эслатиб ўтиш ўринли бўларди.

Зиё Саидов Ўзбекистон Ёзувчилари союзини ташкил қилиш ва уни мустаҳкамлаш ишида, ёзувчиларни Союзга, ижодга жалб қилишда союзимизнинг биринчи раиси адабиётшунос олим Раҳмат Мажидий ва шу сатрлар муаллифлари билан қўлни-қўлга бериб самарали меҳнат қилган ва кўплаб талантли ёш ёзувчиларга мураббийлик қилганлардан биридир.

Зиё Саидов 1932 йилдан бошлаб Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ташкилот бюросининг аъзоси ва 1934 йилдан бошлаб умрининг охирига қадар Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениеси ҳамда президиумининг аъзоси сифатида адабиёт фронтида олиб борган курашларимизда оташин нотиқ бўлди. Адабиёт ва санъатимизда ўша йилларда юз бергувчи миллатчилик кўринишлари, «ўнг ва сўл»га бурилишларга қарши муросасиз, изчил курашарди.

Зиё Саидов республика радиоэшиттириш ташкилотига раҳбар, Ҳамза номли ўзбек Давлат Академик драм театрида директор бўлиб ишлаган йиллари унинг фаолияти ўзининг сермазмунлиги билан кўзга ташланарди. Севикли устоз, улкан санъаткор режиссерларимиз Маннон Уйғур, Етим Бобожоновлар билан бирликда ёш драматургларни театрга жалб қилиш, замонавий темаларда репертуарлар яратиш тўғрисида қилган ғамхўрлик, жонбозликларини алоҳида уқтириб ўтишни истар эдик. Чунки шахсан бизнинг айрим асарларимизнинг ёзилиши ва юзага чиқишида Зиё Саидов, Маннон Уйғур ва Етим Бобожоновларнинг ташаббуслари борки, бу фаолият ҳам ғоят ибрат-омуздир.

Дўстларга ҳурмат, нуқсон ва камчиликларга бешафқат, мухолифларга жиндек ҳам ён бермаслик, коммунистик эътиқоднинг толмас солдати, мафкура майдонимизнинг оташин жарчиси Зиё Саидовга хос фазилатлардан эди. Улуғ Ленин ғояларига, Коммунистик партияга садоқат, халққа хизмат, ёшларга ватанпарварлик руҳини сингдириш, уларни коммунистик жамият қуришдек улуғ ишга сафарбар қилиш Зиё Саидовнинг назар-эътиборида, диққат марказида турар эди.

Мана орадан 40 йил ўтди. Халқимиз, партиямиз ўз фарзанди — ҳозиржавоб журналист, ёзувчи, ташкилотчи-тарғиботчи ватанпарвар, оташин коммунист марҳум Зиё Саидовнинг хизматларини тақдирламоқда. Унинг муборак 70 ёшлиги пойтахтимиз, республикамизда жамоатчилик томонидан қизғин нишонланмоқда. Зиё Саидовнинг номи ҳурмат, иззат, эҳтиром билан тилга олинмоқда.

Комил ЯШИН,
Назир САФАРОВ.

Қишга тайёргарликни текширамиз

ҲАММА НАРСА ТАХТ БЎЛСИН

Республикамиз халқ хўжалигининг барча тармоқларида меҳнаткашлар СССРнинг ярим асрлик тўйини муносиб кутиб олиш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Шу билан бир вақтда барча халқ хўжалиги объектларини қиш шароитида ишлашга ўз вақтида тайёргарлик кўришга алоҳида эътибор берилди. Равшанки, ёнилғи, хом ашё, иссиқлик, сув ва бошқа зарур нарсалар билан узлуксиз таъминлаш йилни муваффақиятли якунлаш гаровидир. Шу сабабли республика ҳукумати халқ хўжалигини, коммунал-маиший хизмат корхоналарини ва муассасаларини, шунингдек аҳолини 1972—1973 йил куз-қишида ёнилғи билан таъминлаш масаласини бир неча марта кўриб чиқди.

Халқ хўжалигини қиш шароитида ишлашига ўз вақтида тайёргарлик кўришга ва ёнилғи билан таъминлашга қаратилган амалий чоралар туфайли бу ҳусусда яхши натижаларга эришилди.

Республика корхоналари ва ташкилотларининг асосий кўпчилиги қишга пухта тайёргарлик кўрди. Ёқилғи ва ёнилғини зарур миқдорда жамғариб қўйди. Бу корхоналарда ҳар бир кубметр газ ҳар бир тонна мазут ва кўмир ҳисобга олиниб, ўтган йилги қиш сабоқларидан тўғри хулоса чиқариб олинди.

Ёнилғи жамғаришдан ташқари ишлаб чиқариш биноларини, омборлар, майдонлар, технологик ускуналар, механизм ва машиналар, энергия билан таъминлаш установкалари, компрессор ва газ тақсимлаш станциялари ҳамда газопроводларни қиш шароитида ишлашга тайёрлаш юзасидан кўп ишлар амалга оширилди. Республика газлаштириш бош бошқармаси шаҳарларни газ билан таъминлаш системасини такомиллаштирди.

Кўпгина корхоналар ва ташкилотлар электр энергияси, ёқилғи ва ёнилғини тежаб сарфлашга катта эътибор бермоқдалар. Бу ҳам қиш шароитида ишлашга тайёргарлик юзасидан белгиланган тадбирларнинг таркибий қисмидир. Натижада кўплаб электр энергия ва ёнилғи иқтисод қилинди.

План ва таъминот органлари область ташкилотларининг, министрликлар ва идораларнинг қўшимча материаллар ва ёнилғи ажратиш ҳақидаги кўпгина илтимосларини кўриб чиқиб, ҳал этдилар. Чунончи, аҳолига сотиш учун қўшимча равишда 80 минг тоннадан зиёд кўмир ажратилди.

Бироқ ўтган йилги қаттиқ қишнинг сабоқларидан хулоса чиқариб олмай, қиш шароитида ишлаш учун ҳалигача етарли тайёргарлик кўрмаган корхона ва ташкилотлар ҳам оз эмас. Сув хўжалиги министрлигига қарашли корхоналар ўтган 11 ой ичида ўзларига ажратилган мазутнинг атиги 10 процентини, «Узсельхозтехника» корхоналари 26 процентини, Автомобиль йўллар қурилиши министрлиги корхоналари 74 процентини ташиб олди. Шуни унутмаслик керакки, дастлабки уч кварталда олинмаган ёнилғи тўртинчи кварталда қўшиб берилмайди.

Тошкент лак-бўёқ заводида қишга тайёргарликнинг аҳволи ғоят ташвишлидир. Бу ерда «Главташкентстрой»нинг тўртинчи қурилиш тресги 500 тонна сиғимли мазут омбори қурилишини ҳаддан ташқари чўзиб юборди. Бу қурилишга 86 минг сўм ажратилган бўлса қурувчилар ярминигина энди ўзлаштирдилар.

«Узбексельмаш» ва экскаватор заводлари, шунингдек соғлиқни сақлаш ва социал таъминот объектлари ва бир неча турар-жой бинолари лак-бўёқ заводи томонидан иссиқлик билан таъминланиши ҳисобга олинса, завод раҳбарларининг бепарволиги жуда қимматга тушиши равшан бўлиб қолади.

Қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида ҳам мазут омбори қурилишида юқоридаги аҳвол юз бермоқда. Республика Қурилиш министрлигининг 160-қурилиш тресги бу ишни охирига етказиш учун шошилинч чоралар кўриши керак.

Ўтган қиш шаҳар хўжалиги эҳтиёжлари учун газ сарфлаш белгиланган лимитдагидан анча ортиқ эканлигини кўрсатди. Бинобарин коммунал-маиший хизмат корхоналари, аҳоли газдан тежаб фойдаланиши, уни исроф қилмаслиги керак.

Фарғона водийсидаги саноат корхоналари ва аҳолининг ёнилғига эҳтиёжи тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтмоқ керак. Водийда табиий газ йилдан-йилга етишмаётир. Наманган — Андижон газопроводини фойдаланишга топшириш ана шу камчиликни бартараф этишга қаратилган муҳим тадбирдир. Газопровод орқали республикамизнинг йирик шаҳарларидан бири бўлган Андижонга газ етказиб бериш шаҳарни ёқилғи билан таъминлашни анча яхшилайди. Республика газлаштириш бош бошқармаси ва Тошкент магистраль газопроводлар бошқармаси табиий газ ресурсларини қидириб топиши лозим.

Р. РАҲИМОВ,
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети оғир саноат бўлими мудирининг ўринбосари.

СПОРТ янгиликлари

Соврин ўзимизда

Тошкентнинг «Старт» стадионида олти кун давом этган волейболчилар анъанавий турнирининг охирги ўйини ўтган якшанба куни тамом бўлди. Якунловчи учрашувда Тошкентнинг динамочилари Бокунинг «Маҳсул» командаси билан куч синашдилар. Бу ўйин муҳлислар ўртасида катта қизиқиш туғдирди. Қизғин кураш вазиятида ўтган Тошкент ва Боку волейболчилари учрашувида майдон эгалари 15:11 ҳисобида ғалаба қозонишди.

Шундай қилиб, республикамиз пойтахтида эркаклар командалари ўртасида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун волейболчилар анъанавий мусобақасида тошкентликларнинг қўли баланд келди: соврин Тошкент динамочиларида қолди.

Анъанавий, турнирда Тбилиси, Боку, Новосибирск, Ижевск командалари Ўзбекистон динамочиларининг меҳмони бўлишди. Турнир мусобақаларида келгуси йили бўладиган Бутуниттифоқ ўйинларига ҳозирлик кўраётган Ўзбекистон ёшлар терма командаси ҳам қатнашди. Ёшлар ўзларининг яхши жиҳатларини намойиш қилиб Ижевск, Новосибирск, Тбилиси волейболчиларини мағлубиятга учратдилар ва фахрли учинчи ўринни эгалладилар.

Вакилларимиз ҳиссаси

Грузиянинг пойтахти Тбилиси шаҳридаги спорт саройида қўл тўпи мусобақалари бўлиб ўтди. «Заря Востока» газетаси мукофоти учун еттинчи марта ташкил қилинган анъанавий халқаро турнир ўйинлари беш кун давом этди. Германия Демократик Республикаси, Чехословакия, Руминия, СССР ва Грузия терма командалари ана шу соврин иштиёқида спортнинг қўл тўпи тури бўйича ўз маҳоратларини синаб кўрдилар.

СССР студентлар терма командаси биринчи ўринни эгаллади. Тошкентнинг Физкультура институтидан спорт мастери В. Антонов билан М. Юрченколар мамлакатимиз студентлар терма командаси составида қатнашиб, эришилган ғалабага ўз ҳиссаларини қўшдилар.

Тенг ҳисоблар

Фарғона шаҳрида ҳам волейболчиларнинг мусобақалари бўлди. Бу ерда «Меҳнат» кўнгилли спорт жамияти марказий Совети кубоги учун жамият эркаклар ва хотин-қиз волейболчиларининг қизиқарли ўйинлари бўлди. Фарғоналиклар ва тошкентликларнинг маҳоратларига кўпчилик тан берди. Ана шу икки коллектив учрашувлари бир хил — 3:0 ҳисобида тугади ва улар ғолиб саналдилар.

Хоккейчилар ғалабаси

Германия Демократик Республикасидаги Вейсвассер шаҳри ўз спортчилари билан шуҳрат қозонган. Бу ерда СССР терма командаси билан ГДР хоккейчилари ўртасида ўтказилган такрорий ўйинни кўп киши томоша қилди. Ўйин 5:3 ҳисобида совет хоккейчилари фойдасига ҳал бўлди. СССР терма командаси Горький шаҳрининг «Торпедо» ва Челябинск шаҳрининг «Трактор» командалар асосида тузилган эди.

Кучлилар сафида

Москванинг «Шахтер» клубида мамлакатимизнинг олти марта чемпиони бўлган спортчи З. Зикмунд хотирасига бағишлаб теннис бўйича мусобақалар бошланди. Унда Москва спорт клублари қатори Львов, Тошкент, Фрунзе, Минск, Харьков, Днепродзержинск шаҳарларининг кучли теннисчилари ҳам иштирок этмоқдалар. Дастлабки учрашувлар бошланди.

Маҳорат кўриги

«Москва конькиси» мукофоти учун мусобақаларда канадалик Кэти Ли Ирвин ғолиб чиқди. Фигурачиларнинг Москвада ўтказилган бу халқаро турнирида Германия Федератив Республикаси вакили Изабелла де Новарр иккинчи ўринга муносиб кўрилди. Совет спортчиси Татьяна Оленова ўзининг ажойиб маҳоратини намойиш қилиб, учинчи ўринни олди.

Фигурачиларнинг халқаро турнири тажриба ва маҳорат, техника ҳамда ижрочилик санъатини намойиш қилди. Эркаклар ўртасида эркин программада совет спортчиси Сергей Четверухин 42, 82 балл тўплаб, энг яхши натижага эришди. У барча олти мажбурий элементни музика жўрлигида ижро этиб, юқори баҳога муносиб кўрилди. Сергей Волгушев эса ўзига хос фигурачилик маҳоратини кўз-кўз қилди. У мусобақада иккинчи ўринни олди. Япон фигурачиси М. Сано эса музикага мос ҳаракатлари билан муҳлисларни мамнун этиб, учинчи ўринни эгаллади.

МЕДИЦИНА ЖУРНАЛИНИНГ ЮБИЛЕЙИ

«Медицинский журнал Узбекистана» ташкил этилганлигига ярим аср тўлди. Республика Соғлиқни сақлаш министрлиги медицина илмий совети президиумининг 12 декабрда Тошкентда бўлиб ўтган кенгайтирилган мажлиси юбилейга бағишланди. Мажлисга медицина жамоатчилигининг вакиллари таклиф қилинди.

Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри профессор К. С. Зоиров ўз докладида медицина фани ва практикасининг актуал проблемаларини ёритишга журнал қўшган катта ҳисса ҳақида гапириб берди. Йирик олимлар ва мутахассислар журналнинг доимий авторларидир. Журналнинг махсус бўлимларида соғлиқни сақлашни ташкил қилиш, ўлка медицинаси, янгидан қурилаётган шаҳар ва посёлкаларнинг гигиенаси проблемалари кўтарилмоқда. Журналнинг тиражи йил сайин кўпайиб бормоқда. Чет мамлакатларда журналнинг бир ярим мингга яқин обуначиси бор. Осиё, Африка, Европа, Америкадаги кўпгина давлатларнинг кутубхоналари шу журнални олиб туради.

Журнал ходимлари ва авторларидан бир группасига республика Соғлиқни сақлаш министрлигининг Фахрий ёрлиқлари ва қимматли совғалар топширилди. (ЎзТАГ).

Планетамиз ХАБАРЛАРИ

ҚИММАТЛИ ҲИССА

ВАРШАВА, (ТАСС). «Трибуна люду» ва «Жиче Варшави» газеталари Совет Иттифоқида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг «КПСС барча революцион ва тинчликсевар кучларнинг бирлиги учун курашда» номли асари нашр этилганлиги тўғрисида батафсил хабар берди.

Шу асарга киритилган материаллар, деб ёзади «Трибуна люду», жаҳон социализм системаси ривожини, шунингдек бу системани мустаҳкамлашда Совет Иттифоқининг ва унинг ленинчи партиясининг ўйнаган ролини ҳар томонлама анализ қилиб беради. Синфий курашнинг актуал проблемалари, жаҳонда бўлаётган ўзгаришларда ишчилар синфининг роли КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг китобида муҳим ўринни эгаллаган.

Ўртоқ Л. И. Брежнев докладлари, нутқлари ва мақолалари тўпламида ҳозирги замон миллий озодлик ҳаракатида рўй бераётган янги ҳодисаларга баҳо беришга катта эътибор қилингай. Империализм ва янги мустамлакачиликка қарши курашнинг муваффақияти миллий озодлик ҳаракатларининг барча революцион кучлар билан, айниқса жаҳон социализм системаси билан мустаҳкам алоқада ҳаракат қилишига боғлиқ эканлиги тўғрисида шу китобда баён қилинган тезис муҳим аҳамиятга эгадир, деб уқтириб ўтади «Трибуна люду» газетаси.

Л. И. Брежнев халқаро коммунистик ҳаракат бирлигини ва жипслигини мустаҳкамлашга КПСС билан бошқа қардош партиялар катта ҳисса қўшганлигини таъкидлаб ўтади, деб ёзади газета. Қардош партиялар ўртасида ўзаро алоқаларнинг кучайиши, марксизм-ленинизм назариясининг ижодий ривожлантирилиши, империалистик идеология билан ўнг ва «сўл» ревизионизм кўринишларига қарши курашнинг кучайтирилиши ҳаракатимизнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамловчи муҳим омиллардир.

«Трибуна люду» газетаси Л. И. Брежневнинг китоби революцион ҳаракат назарияси ва практикасини ривожлантиришга қўшилган қимматбаҳо ҳисса эканлигини уқтириб ўтади.

ТЕРРОРЧИЛАР ХУРУЖИ

НЬЮ-ЙОРК. Нью-Йоркда ва Майамида террорчилар Куба билан савдо-транспорт алоқалари боғлаб турган «Ва-Куба Форвардинг компани» киракаш фирманинг биноларини портлатдилар. Портлаш зарбидан фақат фирма бинолари вайрон бўлибгина қолмай, шу билан бирга ўша биноларда жойлашган конторалар ва бошқа компанияларга ҳам катта зарар етказилди. Нью-Йоркнинг ўзидагина зарар 300 минг доллар ҳисобланади. (ТАСС).

ССР 50 ЙИЛЛИГИГА

ШОНЛИ САНА

ТОРОНТО. 12 декабрь. (ТАСС). Бу ерда Совет давлати ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тантанали кеча бўлиб ўтди. «Канада — СССР» уюшмаси ташкил этган шу кечага Онтарио вилояти ҳукуматининг вакиллари, жамоат арбоблари, бизнесменлар, фан ва маданият арбоблари, журналистлар келишди.

Канада бош министри П. Трюдо мажлис аҳли номига йўллаган телеграммасида Канада билан Совет Иттифоқи ўртасидаги алоқаларни ривожлантириш ишида уюшмага янги муваффақиятлар тилади.

Онтарио вилояти ёшларга доир ишлар билан шуғулланувчи министри Берч хоним мажлис аҳлини шонли сана — Совет Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги билан табриклади. СССРнинг Канададаги элчиси Б. П. Мирошниченко шонли юбилей тўғрисида, тинчликсевар Совет давлатининг ташқи сиёсати ҳақида, Совет — Канада муносабатлари тўғрисида доклад қилди.

Кеча охирида қўйиб берилган катта концертда Канада ва совет артистлари қатнашдилар.

GDR. Вильтендаги тўқимачилик корхонасининг меҳнат аҳли СССР ташкил этилганининг 50 йиллиги шарафига олинган мажбуриятларни бажариш учун социалистик мусобақани қизитиб юборишди. Улар совет буюртмаларини тайёрлашни 10 декабргача тугалладилар. Суратда. Корхонанинг одеял тўқиш цехида.

АДН-ТАСС фотоси.

• •

Франция пролетариати турмуш ва меҳнат шароитини яхшилаш учун курашни давом эттирмоқдалар. Мамлакат бўйлаб намойиш ва забастовкалар яна бошланиб кетди. Суратда: Эльзас калий қазувчиларининг делегацияси кончилар талабини баён қилиш учун Парижга келган.

Кейстон-ТАСС фотоси.

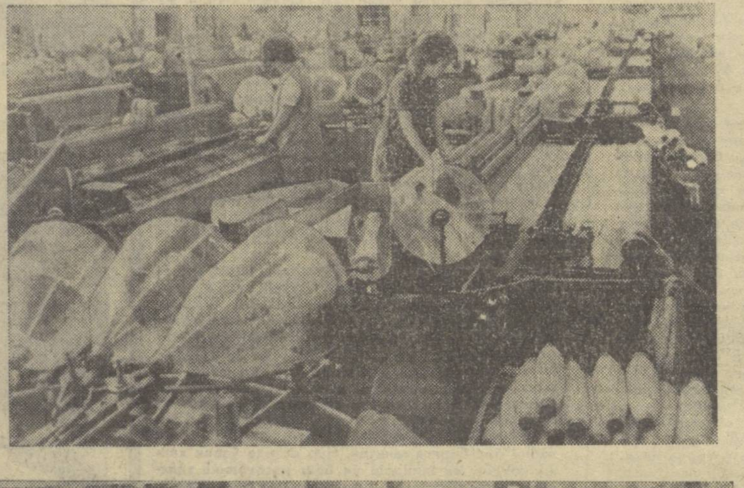

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ПАРИЖДА БЎЛИШИ

ПАРИЖ, 13 декабрь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг Секретари М. А. Суслов бошчилигида Франция Компартияси XX съездида қатнашиш учун Парижга келган КПСС делегацияси кеча Мари-Роз кўчасидаги В. И. Ленин музей-уйини бориб кўрди.

В. И. Ленин музей-уйи экспозицияси кейинги вақтларда анча кенгайтирилди. Бу уй жаҳонда биринчи социалистик давлат ташкилотчиси истиқомат қилган йиллардаги асл ҳолатига қайтарилди.

В. И. Ленин музей-уйини бориб кўрган чоқда КПСС делегациясига Франция Компартияси Сиёсий бюросининг аъзоси Р. Гюйо, ФКП Марказий Комитетининг аъзоси Ж. Госна, шунингдек Совет Иттифоқининг Франциядаги элчиси П. А. Абрасимов ҳамроҳ бўлдилар.

КПСС делегациясининг бошлиғи М. А. Суслов В. И. Ленин музей-уйи экспозициялари билан танишиб чиққандан кейин барча меҳнаткашларга азиз бўлган шу жойни авайлаб асраётганликлари учун Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетига, Франция Коммунистларига самимий миннатдорчилик изҳор қилди.

ҲИНДИ-ХИТОЙДАГИ ЖАНГЛАР

ХАНОЙ. 12 декабрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам халқ Озодлик қуролли кучлари Куангчи вилоятида, Марказий ясси тоғлиқ районида, Меконг дарёси дельтасида ва Сайгон атрофида қўғирчоқ қўшинларга қарши ҳужум операцияларини давом эттирмоқдалар.

Шимолий секторда қаттиқ жанглар бошланиб кетди. Озодлик матбуот агентлигининг хабар беришича, халқ Озодлик қуролли кучларининг бўлинмалари 1 декабрдан 10 декабргача, Куангчи районида душманнинг 2.300 солдатини сафдан чиқарган, 24 та оғир тўпини яксон қилган, 20 та танк ва бронемашинасини, шунингдек Американинг ўн самолётини йўқ қилиб ташлаган.

Сайгон қўшинлари Меконг дарёси дельтасида катта талафот кўрмоқда. Шокчанг вилоятида ноябрь ойи давомида Сайгон қўшинларидан 662 киши ўлдирилди, икки ҳарбий кема ва беш автомашина яксон қилинди.

Ватанпарварлар шу давр ичида Бенче вилоятида қўғирчоқ армиясининг 1.623 солдатини сафдан чиқардилар, 4 кемани сувга ғарқ қилдилар, икки самолётни уриб туширдилар.

ХАНОЙ. 12 декабрь. (ТАСС). Америка ҳарбий ҳаво кучларининг «В-52» типидаги стратегик бомбардимончи самолётлари 10 декабрда Хатинь, Куангбинь, Нгеан вилоятларидаги аҳоли зич жойлашган бир қанча пунктларга ва Виньлинь зонасига осмондан ҳужум қилишди. Шу куни АҚШнинг ҳарбий кемалари денгиз соҳилидаги бир қанча қишлоқларни ўққа тутишди.

Ана шу ҳаракатлар натижасида кўплаб тинч аҳоли ўлдирилди ва ярадор қилинди, катта моддий зарар етказилди.

Бу ерда эълон қилинган ҳужжатда бундай дейилади: ВДР ташқи ишлар министрлиги АҚШнинг ана шу янги уруш ҳаракатларини қатъиян қоралайди ва Шимолий Вьетнамни бомбардимон қилишни ҳамда ВДР суверенитети ва хавфсизлигига қилинаётган бошқа барча ҳамлаларни дарҳол тўхтатишни талаб қилади.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ САН-ХОСЕ. Ҳарбийлардан бир группаси шу йил 4 декабрда ўтказилган давлат тўнтариши натижасида Гондурас қуролли кучлари қўмондони генерал Освальдо Лопес Арельянони мамлакат президенти деб эълон қилишган эди. Президент министрларнинг янги кабинетини тузди. Сесар Батрес ташқи ишлар министри қилиб тайинланди.

✦ КАМПАЛА. Уганда Республикаси Германия Демократик Республикаси билан дипломатия муносабатларини ўрнатиш ниятидадир, деди президент Иди Амин. У дипломатия муносабатлари элчихоналар даражасида ўрнатилажагини таъкидлаб ўтганлигини Уганда радиоси хабар қилди.

✦ БОНН. Бу ерда ГДР Министрлар Совети ҳузуридаги статс—секретарь М. Коль билан федераль канцлер маҳкамасининг статс-секретари Э. Бар ўртасида учрашув бўлиб ўтди. Бу учрашув ГДР билан ГФР ўртасидаги муносабатларнинг асослари тўғрисида тузилган шартномани ГДР пойтахти Берлинда 21 декабрга белгиланган имзолашга тайёрлик масаласига бағишланди.

✦ ПАРИЖ. Вьетнам масаласи юзасидан Парижда ўтказилаётган кенгашда қатнашувчи ВДР делегациясининг бошлиғи Суон Тхюи билан АҚШ делегациясининг бошлиғи У. Портер ўртасида навбатдаги учрашув бўлиб ўтди. Айни вақтда ҳар икки делегация техник экспертларининг учрашуви бошланди. ВДР делегациясининг махсус маслаҳатчиси Ле Дик Тхо билан АҚШ президентининг миллий хавфсизлик масалалари билан шуғулланувчи ёрдамчиси Г. Киссинжер ўртасида ҳам учрашув бўлди. (ТАСС).

СССР 50 ЙИЛЛИГИГА

РУС ТИЛИНИ ЎРГАНАР ЭДИМ...

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини совет кишилари билан бир қаторда бутун тараққийпарвар инсоният ҳам байрам қилади. Ана шу тантаналарга болгар халқи ҳам қизғин тайёрланмоқда. Бу халқ учун Владимир Ильич Ленин томонидан тузилган давлат ҳамиша илҳомбахш намуна бўлиб келди. Бизларда халқаро коммунистик ҳаракатнинг атоқли арбоби Георгий Димитровнинг «бизнинг халқимиз учун Совет Иттифоқи билан дўстлик сув билан ҳаводек зарур» деган сўзлари жуда оммалашиб кетган. Халқларимиз ўртасидаги дўстликни Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси Тодор Живков «Асрлар оша яшайдиган дўстлик» деб атади.

Болқон ярим оролида яшовчи аҳолининг этник составы жуда хилма-хил. Шунинг учун ҳам миллий масала бу ерда ҳамиша мураккаб масалалардан бири бўлиб келди. Биз, кекса авлод, узоқ йиллар буржуа тузуми шароитида яшаб келдик ва миллатчилик, шовинизм ғоясининг зўр бериб амалга оширилганини, элатлар ўртасида атайлаб низо чиқарилганини яхши эслаймиз. Болгар коммунистлари миллий масала чинакамига адолатли равишда ҳал этилган Советлар мамлакатининг тажрибасини омма орасида кенг ёйдилар. Ўша пайтларда нашр этилган яширин партия газета ва журналларида ленинча миллий сиёсат тўғрисида, собиқ «халқлар турмаси» Россиянинг озод республикалар федерациясига айлангани ҳақида мақолалар босилар эди. Масалан, ўттизинчи йилларнинг безакли, ҳафталик антифашистик газетаси «Повлед» ўзининг ҳар бир сонида Совет Иттифоқининг ҳаётига оид материаллар, бир вақтлар ўта қолоқ бўлиб, эндиликда янги ҳаёт йўлига тушиб олган Узоқ Шимол ва Узоқ Шарқ районлари ҳақида очерк ва лавҳалар эълон қилиб борди.

Реакция ва фашизм ҳукм сураётган пайтда бизнинг Совет Иттифоқига бориш имконимиз йўқ эди. Бироқ, 1944 йилнинг 9 сентябридан кейин, мана деярли 30 йилдирки, коммунизм қурувчилар мамлакатига йўлимиз кенг очиқ. Биз, болгар журналистлари ва ёзувчилари, совет дўстларимиз билан тез-тез учрашиб турамиз. Деярли ҳар йили СССРга бориб тураман. Совет республикаларининг деярли ҳаммасида бўлиб, уларнинг экономика ва маданият соҳасида нақадар улкан ютуқларга эришганликларини кўрдим.

Эстония, Латвия ва Литвада бир неча бор бўлдим. Совет Иттифоқининг ҳамма ерида бўлгани сингари бу учала республикада ҳам миллий маданият мисли кўрилмаган даражада ривожланган. Масалан, Эстонияда шеърлар, романлар ва бошқа бадиий асарлар бир неча ўн минглаб нусхаларда нашр этилмоқда. Юхан Смуул ва Ральф Парве, Вилис Лацис ва Андрей Упит, Антанас Венцлова ва Эдуардас Межелайтислар адабиётнинг бой анъаналарига таяниб, ўз она тилларида ажойиб асарлар яратдилар.

Украина ва Белоруссияга бу республикаларда ўтган Болгария маданияти кунлари муносабати билан қилган сафарим менда айниқса катта таассурот қолдирди. Қудратли Днепрнинг сувлари кенг ёйилиб оқмоқда. Унинг баланд соҳилида буюк шоир Тарас Шевченкога ўрнатилган ҳайкал юксалиб турибди. Машҳур кўбизчининг орзулари амалга ошди. Унинг она халқи буюк рус халқи билан қардошларча дўстликда яшамоқда. Бадиий ҳаваскорларнинг концертларида мен ажойиб украин қўшиқларини тингладим, жозибадор рақслардан чексиз завқландим. Мен Белоруссияни, кўркам Минскни, мафтункор Полесьени севиб қолдим.

Она-Волга дарёси соҳилида, унинг икки ирмоғи Сура ва Свияга ўртасида чувашлар яшайди. Бу халқ тараққий этган саноати, илғор, замонавий деҳқончилиги билан фахрланади. Чувашистон Автоном Республикасининг ёзувчилари, илмий ходимлари ўз асарларини она тилларида яратмоқдалар.

СССРда истиқомат қилувчи турли миллатга мансуб кишилар ўз она тиллари билан бир қаторда рус тилини ўрганишларига, уни ҳамма ерда қўлланишларига боис нима? Совет Иттифоқида бир мартагина бўлган киши бунинг сирига жуда яхши тушунади. Шундай улкан ва турли тилли мамлакатда яшовчи кишиларга уларни бир-бирлари билан боғловчи тил ниҳоятда зарур. Айни пайтда рус халқининг жаҳон тарихи ва маданиятида ўйнаган улкан ролини ҳам унутмаслик керак. Бу халқ жаҳонга Ленинни берди. Пушкин, Лермонтов, Толстой, Достоевскийни берди... Бошқа ҳар қандай халққа қараганда рус халқида пролетар интернационализми, бошқа халқлар билан қардошларча дўстликка интилиш ҳисси кучли. Буни айниқса болгар халқи яхши билади. Улар рус қардошларининг ёрдами билан икки марта— усмонли турклар ва фашистлар зулмидан озод этилдилар.

Рус тили кишиларнинг бир-бирини тушуниш воситаси бўлиб қолди. Бироқ бу Советлар мамлакатида яшаётган барча халқлар ва элатлар эркин яшаб, ўз маданиятларини ривожлантирмоқдалар деган фактнинг аҳамиятини заррача бўлса ҳам камайтирмайди.

Ангел ТОДОРОВ,
болгар ёзувчиси, Димитров мукофоти лауреати. [АПН].

(«Совет Ўзбекистони»нинг навбатдаги сони 16 декабрда чиқади).

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30— МОСКВА. 17.55—ТОШКЕНТ. 18.00 —Болалар учун концерт. 18.30 — Чўққилар сари (телефильм). 18.45 «Ўзбекистон чорвадори». 19.15 — Ахборот. 19.30 — Ёш ижрочилар. Тоҳир Собиров. 20.00 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.30 — Ўн минут музика. 20.40 — Ахборот. 20.55—Кино оламида. 22.00—«Вақт» 22.30—М. Горький номидаги Давлат Академик драма театрининг ижодий кечаси. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Набиралар (телеспектакль). 13.00 — Махсус топшириқ (бадиий фильм). 17.50 — МОСКВА. 17.55 — Янгиликлар. 18.00 — «Изловчилар». 18.30 — Оила шарафи. 19.00 футбол: «КАЙЗЕРСЛАУТЕРН» (ГФР) — «АРАРАТ» (Ереван). 19.45 —Ҳужжатли фильм. 20.00 — Илмий-техника тараққиёти учун (Тошкент). 20.30 — Ўлим йўқ, йигитлар (бадиий фильм). 22.00 — ТОШКЕНТ. Аҳолига граждан мудофааси ҳақида. 22.20 — Врач маслаҳати. 22.30—МОСКВА. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 21.10 — Меҳрибон кишилар орасида (бадиий фильм). 21.30 — СССР халқ артисти Борис Бабочкин ижодий портрети. 22.25 — Солярис (телеспектаклнинг 2-қисми).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/XII да Боғчасарой фонтани, 15/XII да Риголетто.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/XII да Фарғона тонг отгунча, 15/XII да Ажаб савдолар, 16/XII да Жон қизлар.

КИНО

Гойя — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (кундуз соат 11, 2, 5 ва кеч 8.40 минутда).

Кафтинг ҳарорати — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 11, 3 ва кеч 7 да).

Капалак рақси — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Петербург билан видолашув — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 1, 5 кеч 8.45 минут ва 10 да), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Оловнинг бўйсундирилиши — «МОСКВА» (кундуз соат 12 ярим ва кеч 6 да).

Нюрканинг ҳаёти — «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Атаманнинг тугатилиши — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Тегирмон тўхтаганда — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Музикачининг синглиси — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ПЕДИАТРИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

гастроэнтерология бўлими мудири (медицина фанлари кандидати);

катта илмий ходимлар: илмий-ташкилий бўлим, илмий-медицина информацияси группалари (медицина фанлари кандидатлари);

гастрэнтерология бўлими кичик илмий ходими.

Конкурс муддати — 7 январгача.

Ҳужжатлар институт ректори номига қуйидаги адрес бўйича юборилсин: 700095; Тошкент-95. 2-Чимбой кўчаси, Талант проезди, 3-уй.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

«УЗГЛАВРАЗНОСНАБСБИТ»-НИНГ РЕСПУБЛИКА БАЗАСИ

фотокалька, перфорация қилинмаган Микрат плёнкаси, фототехник пластинкалар, ёғочдан тайёрланган ов қайиқлари, металлдан тайёрланган «Вега» қайиқлари, громкоговорителлар, киносъемка аппаратлари, «Лира» магнитофонлари, стабилизаторлар, канцелярия скрепкалари, пианино учун табуреткалар, қайиқларнинг «Салют» моторлари; мураккаб маиший техника, тикув машиналари, авторучкалар ва музика асбобларига эҳтиёт қисмлари; шарикли авторучкалар стерженларини тўлдириш учун паста ва бошқа молларни

ХАРИД ҚИЛИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 1-проезд, 8-уй, телефонлар: 53-62-49; 53-69-48; 53-62-52.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ 18 ДЕКАБРЬ КЕЧ СОАТ 6 ДА

ЮБИЛЕЙ КЕЧАСИНИ УТКАЗАДИ

Ректорат ва жамоат ташкилотлари собиқ консерватория талабаларини таклиф қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ✦ ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 ғача.

Б. 291. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 02799.